

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní
bance**

Šárka BURIÁNKOVÁ

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Šárka Buriánková

Podnikání a administrativa

Název práce

Řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance

Název anglicky

Credit Risk Management and Control of Selected Commercial Bank

Cíle práce

Cílem práce bude kvantifikovat úvěrová rizika ve vybrané obchodní bance a zjistit, zda má banka dostatečný kapitál k jejich krytí a k ochraně banky. Dílčím cílem práce bude zhodnocení procesu eliminace rizika u vybrané banky a návrh řešení ke zlepšení situace.

Metodika

Práce bude zpracována na základě analýzy výkazů o finanční pozici vybrané obchodní banky a analýzy procesu řízení úvěrového rizika. Podkladová data budou čerpána z výroční zprávy a z konkrétních úvěrových případů, které jsou zpracovány dle interních směrnic vybrané obchodní banky pro proces řízení úvěrového rizika. Na základě těchto informací bude provedena syntéza poznatků a návrh řešení.

Teoretická část bude zpracována metodou komparace a kompilace poznatků z odborné literatury, odborných periodik a ostatních dostupných zdrojů

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Úvěrové riziko, Basel III, kapitálová přiměřenost, úvěrový proces, úvěrový obchod, portfolio, regulace.

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁK, Petr. Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, a.s., 2001, 471 s. ISBN 80-720-1310-6.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2006, 339 s. ISBN 80-717-9381-7.

PAVELKA, František. Úvěrové obchody. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 279 s. ISBN 80-726-5037-8.

PRICE WATERHOUSE. Úvod do řízení úvěrového rizika. Přel. V.Navrátil. 1.vyd. Praha: Management Press, a.s., 1994, 315 s. ISBN 80-856-0349-7.

PRICE WATERHOUSE. Zásady řízení úvěrů. Přel. V. Navrátil a J. Vedlich. 1.vyd. Praha: Management Přess a.s., 1999, 110 s. ISBN 80-859-4391-3.

SEKERKA, Bohuslav. Řízení bankovních rizik. 1.vyd. Praha: Profess Consulting, s.r.o., 203 s. ISBN 80-852-3556-0.

ZIEGLER, Kamil. Finanční řízení bank. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 204 s. ISBN 80-726-5078-5.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Daniela Pfeiferová

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2015

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Daniele Pfeiferové za její odborné vedení a rady při zpracování této diplomové práce a také zaměstnancům vybrané obchodní banky za poskytnuté podklady ke zpracování diplomové práce.

Řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance

Souhrn

Tato práce se věnuje problematice řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance. Hlavním cílem této práce je kvantifikovat úvěrové riziko a zjistit, zda má banka dostatečný kapitál k jeho krytí a k ochraně stability banky a v případě zjištěných nedostatků navrhnout vhodná opatření.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První část se věnuje teoretickým poznatkům úvěrového rizika, řízení a kvantifikace úvěrového rizika a jeho následné regulaci, která je řízená regulátorem.

Druhá část diplomové práce se věnuje vlastnímu výzkumu, který se zabývá vybranou obchodní bankou. Ve vybrané obchodní bance byla provedena analýza úvěrového procesu a vytvořena kvantifikace očekávané ztráty. Výsledky provedené analýzy a kvantifikace byly konfrontovány s regulatorními nařízeními.

Na základě teoretických poznatků a zjištěných výsledků bylo učiněno vyhodnocení a navrženy možnosti řešení pro zajištění optimálního řízení úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance.

Klíčová slova: úvěrové riziko, Basel III, kapitálová přiměřenost, úvěrový proces, úvěrový obchod, portfolio, regulace.

Credit Risk Management and Control of Selected Commercial Bank

Summary

This thesis is focused on credit risk management and control of selected commercial bank. The main objective of the thesis is to quantify credit risk and definite whether the bank has sufficient capital to cover and protect the stability of selected bank and in case of identified shortcomings to propose appropriate measures.

The thesis is divided into two main parts. The first part is focused on theoretical knowledge of credit risk, credit risk management and credit risk quantification and credit risk regulation, which is controlled by regulator.

The second part of the thesis is focused on research, which deals with selected commercial bank. In selected commercial bank an analysis of the loan process was performed and quantification of expected loss was created. The results of the analysis and quantification were confronted with regulations.

Based on theoretical knowledge and findings, evaluations were made and possible solutions designed to ensure optimal credit risk management of selected commercial bank.

Keywords: credit risk, Basel III, capital adequacy, loan process, store credit, portfolio, regulation.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika práce	12
3 Teoretická východiska	15
3.1 Úvěrové riziko	15
3.2 Strategie řízení úvěrového rizika	18
3.3 Úvěrová politika	20
3.3.1 Akceptovatelná míra úvěrového rizika	20
3.3.2 Posouzení úvěrového rizika	21
3.4 Úvěrový proces	22
3.5 Kvantifikace úvěrového rizika.....	29
3.5.1 Očekávaná ztráta.....	31
3.5.2 Neočekávaná ztráta	33
3.6 Regulace úvěrového rizika.....	34
3.6.1 Kapitálová přiměřenost.....	35
3.6.2 Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku investičního portfolia dle regulatorních přístupů	36
4 Vlastní výsledky práce.....	40
4.1 Představení vybrané obchodní banky	40
4.2 Úvěrový proces ve vybrané bance	41
4.2.1 Úvěrový proces pro podnikatelské úvěry	41
4.2.2 Úvěrový proces pro úvěry fyzickým osobám	49
4.2.3 Zhodnocení úvěrových procesů	53
4.3 Kvantifikace úvěrového rizika.....	55
4.3.1 Očekávaná ztráta.....	55
4.3.2 Zhodnocení výsledků plynoucích z výpočtů očekávané ztráty	75
4.4 Kapitálový požadavek k investičnímu portfoliu	76
4.4.1 Zhodnocení výsledků plynoucích ze stanovení kapitálového požadavku	79

5 Závěr	81
6 Seznam použitých zdrojů.....	83
6.1 Bibliografie	83
6.2 Legislativní dokumenty	84
6.3 Odborné články.....	84

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdělení účetních položek nesoucí úvěrové riziko.....	32
Tabulka č. 2: Automaticky prováděné kontroly systémem banky.....	50
Tabulka č. 3: Kategorizace pohledávek.....	56
Tabulka č. 4: Ratingová stupnice vybrané banky	57
Tabulka č. 5.: LGD stanovené pro expozice plynoucí z podnikatelských úvěrů.....	58
Tabulka č. 6: LGD stanovené pro expozice plynoucí z úvěrů pro FO	58
Tabulka č. 7: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí investičního úvěru	61
Tabulka č. 8: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí investičního úvěru	62
Tabulka č. 9: Portfolio plynoucí z poskytnutí provozního úvěru	64
Tabulka č. 10: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí provozního úvěru.....	65
Tabulka č. 11: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí kontokorentního úvěru.....	67
Tabulka č. 12: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí kontokorentního úvěru.....	68
Tabulka č. 13: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru.....	70
Tabulka č. 14: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru.....	71
Tabulka č. 15: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru	73
Tabulka č. 16: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru	74
Tabulka č. 17: Shrnutí výsledků za jednotlivé expozice	75
Tabulka č. 18: Rizikové váhy pro poskytnuté podnikatelské úvěry	78
Tabulka č. 19: Rizikové váhy pro úvěry poskytnuté fyzickým osobám.....	78
Tabulka č. 20: Kapitálový požadavek k poskytnutým podnikatelským úvěrům.....	78
Tabulka č. 21: Kapitálový požadavek k poskytnutým úvěrům pro FO	78

Seznam grafů

Graf č. 1: Rozdělení expozic dle jednotlivých typů úvěrů	59
Graf č. 2: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí investičního úvěru dle míry rizika.....	60
Graf č. 3: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí provozního úvěru dle míry rizika	63
Graf č. 4: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí kontoko. úvěru dle míry rizika	66
Graf č. 5: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí spotřebitel. úvěru dle míry rizika	69
Graf č. 6: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru dle míry rizika	72
Graf č. 7: Vývoj kapitálové přiměřenosti ve vybrané bance za 2. pololetí roku 2014	76
Graf č. 8: Kapitálová přiměřenost.....	77
Graf č. 9: Kapitálový požadavek v porovnání s očekávanou ztrátou	79

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 : Analýza úvěrového rizika.....	16
Obrázek č. 2: Schéma úvěrového procesu	22
Obrázek č. 3: Rozdělení a krytí očekávané a neočekávané ztráty z kontraktu	30
Obrázek č. 4: Analýza očekávané a neočekávané ztráty	30

Seznam použitých zkratk

BRKI	Bankovní registrů klientských informací
CRÚ	Centrální registr úvěrů
ČNB	Česká národní banka
EAD	Expozice při selhání
EL	Očekávaná ztráta
IRB	Pokročilý přístup pro výpočet kapitálového požadavku
LGD	Ztrátovost ze selhání
M	Splatnost
NRKI	Nebankovní registr klientských informací
PD	Pravděpodobnost selhání
RR	Míra návratnosti
STA	Standardizovaný přístup pro výpočet kapitálového požadavku
UL	Neočekávaná ztráta

1 Úvod

Činnost každé banky je spojena s určitými riziky, které na jednu stranu negativně ovlivňují hospodářský výsledek bankovního podnikání, na druhou stranu se mu banky někdy záměrně vystavují s cílem dosažení výraznějšího zisku. Největší riziko, se kterým se banky v tržním prostředí setkávají a má rozhodující význam pro úspěch nebo neúspěch banky, je úvěrové riziko.

Jelikož je úvěrové riziko chápáno jako riziko vyplývající ze selhání smluvní strany tím, že nedostojí svým závazkům, je nezbytné, pro vykázání co nejmenšího úvěrového rizika, aby banky své zdroje vkládaly do kvalitních aktiv, která v případném selhání přinesou co nejmenší riziko. Tudíž, aby banky poskytovaly úvěry pouze prověřeným klientům, u kterých je dostatečně velká pravděpodobnost, že dostojí svým závazkům dle smluvních podmínek.

Zároveň banky z dlouhodobého hlediska maximalizují svůj zisk, a to bez jakékoliv akceptace rizikových obchodů není možné. V případě, že by se banky příliš vystavovali riziku, mohou vzniknout problémy týkající se likvidity a maximalizace zisku.

Z důvodu maximalizace zisku musí banka hledat vhodnou kombinaci ziskovosti a rizikovosti, tak aby podstupovaná rizika měla na banku co nejmenší dopad a neohrozila její stabilitu. Proto, aby banka dosáhla optimální kombinace ziskovosti a rizikovosti, je nezbytné úvěrové riziko kvantifikovat.

Kvantifikace úvěrového rizika je prováděna z důvodu odhadu pravděpodobné ztráty z kontraktu a odhadu možných negativních odchylek, kterým by byly banky vystaveny, pokud by se protistrana dostala do situace, kdy není schopna dostát svým závazkům.

Na základě provedené kvantifikace jsou banky povinny tvořit regulatorní kapitál, aby byla udržena stabilita bank a bankovního sektoru jako celku. Výše regulatorního kapitálu je určována příslušnými regulátory.

Díky klesající úrokové míře a rostoucímu objemu obchodování, je řízení úvěrového rizika složitější, proto je nezbytné, aby se banky i regulátoři tímto rizikem neustále pečlivě zabývali a přemýšleli o způsobech, jak jej zmírňovat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je kvantifikovat úvěrové riziko ve vybrané obchodní bance a zjistit, zda má vybraná obchodní banka dostatečný kapitál k jeho krytí a k ochraně banky. Dílčími cíli práce jsou:

- zhodnocení úvěrového procesu vybrané obchodní banky,
- výpočet očekávané ztráty pro jednotlivé hlavní produkty vybrané obchodní banky pro podnikatele a fyzické osoby.
- výpočet kapitálového požadavku,
- návrhy a doporučení v rámci celkového procesu eliminace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance.

2.2 Metodika práce

Teoretická část práce (literární rešerše) je zpracována na základě metody komparace a kompilace poznatků z odborné české i zahraniční literatury, odborných periodik a ostatních dostupných zdrojů zabývajících se řešenou problematikou. Odborná literatura je získávána ze zdrojů veřejně dostupných knihoven a to převážně z knihovny České Národní Banky (ČNB) a městské knihovny v Praze a Táboře. Odborná periodika byla čerpána z internetových stránek ČNB. Za ostatní dostupné zdroje jsou považovány odborné internetové stránky související s danou problematikou.

Za pomoci získaných poznatků z odborných zdrojů je zpracována literární rešerše, která se zaměřuje na obecnou charakteristiku úvěrového rizika a teoretické definování úvěrového procesu. V další části práce je detailně rozepsán výpočet očekávané ztráty a stanovení kapitálového požadavku. Poslední část práce se zabývá možnostmi výpočtu kapitálového požadavku, které jsou dle regulátora povoleny. Klíčovým cílem literární rešerše je popsání návaznosti úvěrového procesu na očekávané a neočekávané ztráty, které musí být dle regulatorních požadavků kryté kapitálem. Jednotlivé kapitoly na sebe chronologicky navazují z důvodu komparace zjištěných poznatků.

Vlastní výsledky práce jsou zpracovány na základě analýzy výkazů o finanční pozici vybrané obchodní banky a analýzy procesu řízení úvěrového rizika.

Vybraná obchodní banka zůstává v anonymitě z důvodu zpracování citlivých dat, které poukazují na kvalitu portfolia.

Vlastní výzkum se v úvodu práce zabývá úvěrovým procesem rozdělným zvlášť pro podnikatele a zvlášť pro fyzické osoby. Toto rozdělení je z důvodu rozdílného posuzování úvěrového rizika v rámci úvěrového procesu. Vybraná obchodní banka tento postup uplatňuje i v obchodní praxi, jelikož je úvěrová potřeba podnikatelů a fyzických osob rozdílná jsou zde řešeny rozdílné produkty. Tato práce se zabývá úvěrovými produkty pro fyzické osoby typu hypoteční, kontokorentní a spotřebitelský a pro podnikatele se zabývá úvěrovými produkty typu investiční a provozní. Vybraná obchodní banka má pro tyto typy produktů mnoho podtypů, nicméně pro řešení vyčíslení očekávané ztráty a následně kapitálového požadavku je uplatňováno komplexní pojetí.

Další část práce se zabývá vyčíslením očekávané ztráty. Vyčíslení očekávané ztráty je provedeno na základě vztahu:

$$EL = PD * LGD * EAD^1$$

Kde:

EL je očekávaná ztráta (v Kč)

PD je pravděpodobnost selhání (v %)

LGD je ekonomická ztráta při selhání (v %)

EAD je hodnota expozice při selhání (v Kč)

Očekávaná ztráta je v práci následně porovnána s kapitálovým požadavkem, který je nutný stanovit dle požadavků regulátora. Kapitálový požadavek k investičnímu portfoliu je dle regulatorních přístupů možné stanovit dle standardního přístup (STA) a pokročilého přístupu (IRB). Vybraná obchodní banka kapitálový požadavek k investičnímu portfoliu stanovuje podle standardního přístupu, jelikož pro aplikování metody IRB je nutné splňovat požadavky stanovené regulátor, které vybrané banka v současnosti nesplňuje.

¹ Zpracováno dle Witzany, 2010.

Vypočet kapitálového požadavku dle STA se rovná 15,79 % z hodnoty rizikově vážených expozičních. Stanovení rizikově vážených expozičních je provedeno na základě vztahu:

$$\text{Rizikově vážená expozice} = E \times r^2$$

Kde:

E je hodnota expozice (v Kč)

r příslušná riziková váha (v %)

Riziková váha je rozdělena dle kategorií pro podnikatele a fyzické osoby. Pro expozice plynoucí z poskytnutí úvěrů podnikatelům je riziková váha stanovena následovně:

Expozice	bez selhání	v selhání
Riziková váha	100%	100%

Zdroj: vlastní zpracování dle Vyhlášky 187/2012 Sb.

Pro expozice plynoucí z poskytnutí úvěrů fyzickým osobám je riziková váha stanovena následovně:

Expozice	v selhání	bez selhání		
		obytné	nebytové	ostatní
Riziková váha	100%	35%	50%	75%

Zdroj: vlastní zpracování dle Vyhlášky 187/2012 Sb.

Na základě těchto informací je provedena syntéza poznatků a návrh řešení.

² Zpracováno dle Vyhlášky 187/2012 Sb.

3 Teoretická východiska

S rozvojem finančních trhů vzrostl rozsah rizik, kterým jsou banky vystaveny. Rizika, mající vliv na finanční řízení banky jsou:

- úvěrové riziko,
- riziko likvidity,
- tržní riziko,
- ostatní druhy rizik (Petrjánošová, 2000).

3.1 Úvěrové riziko

Úvěrové riziko je největší riziko, se kterým se banky v tržním prostředí setkávají a má rozhodující význam pro úspěch nebo neúspěch banky (Waterhouse, 1999).

„Úvěrovým rizikem se rozumí riziko ztráty banky vyplývající ze selhání smluvní strany tím, že nedostojí svým závazkům podle podmínek smlouvy, na základě které se banka stala věřitelem smluvní strany“ (Opatření ČNB č. 2).

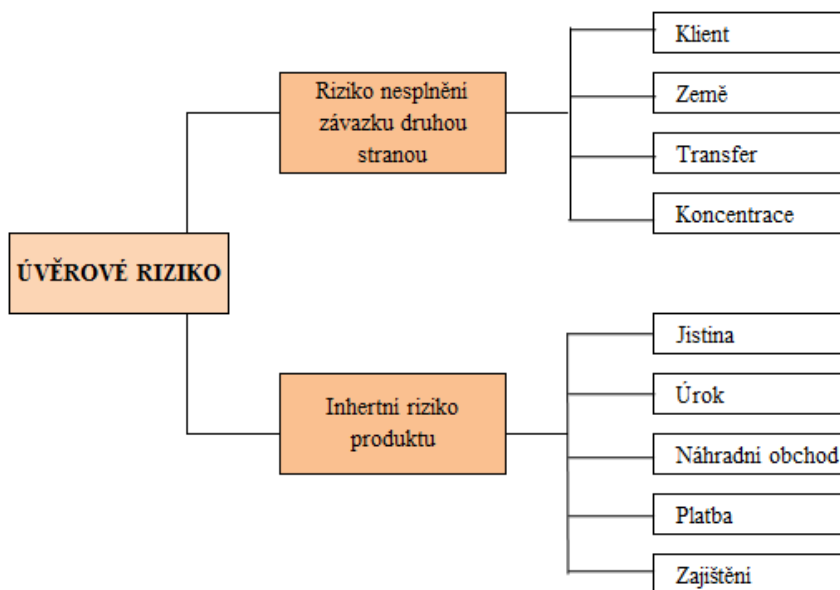
Úvěrové riziko představuje možnost největší ztráty, z tohoto důvodu je pro banku klíčové úvěrové riziko identifikovat, předvídat, snažit se jej správným směrem řídit, snižovat jeho dopady a zajišťovat se proti němu (Bučková, 2010).

Za účelem snížení úvěrového rizika se banky snaží obchodovat s důvěryhodnými stranami, v případě potřeby získat kolaterál a používat rámcové dohody, které obsahují klauzule o započtení a o kolaterálech (Jílek, 2000).

Jak znázorňuje obrázek č. 1 úvěrové riziko je tvořeno dvěma složkami:

- riziko nesplnění závazku druhou stranou, dané odhadem pravděpodobnosti vzniku ztráty,
- inhertní riziko produktu, dané odhadem ztráty, která nastane v důsledku nesplnění závazku druhou stranou (Waterhouse, 1999).

Obrázek č. 1 : Analýza úvěrového rizika

Zdroj: vlastní zpracování dle Waterhouse, 1999.

V rámci pojmu „riziko nesplnění závazku druhou stranou“ jsou zahrnuta rizika:

- Riziko klienta – vyjadřuje pravděpodobnost, že klient banky se dostane do defaultu.
- Riziko země – vyjadřuje situaci, kdy většina ekonomických subjektů z dané země nedostojí svým závazkům ze společných důvodů, které jsou původu ekonomického, politického či může jít o zásah „vyšší moci“.
- Riziko transferu – se odvíjí od toho, zda stát subjektu, se kterým je uzavřena smlouva, zpřísní devizový režim a dojde tak, bez ohledu na svou platební schopnost v národní měně, k nesplnění devizových závazků, jelikož byl určitý typ devizových plateb do zahraničí administrativně omezen.
- Riziko koncentrace – je ovlivněno nejistotami v důsledku pozitivní korelace výnosů jednotlivých nástrojů v portfoliu, zdrojem nejistoty je tedy nedostatečná diverzifikace portfolia. Toto riziko se prolíná mnoha úrovněmi.

„Inherentní riziko produktu“ ve svém rozsahu zahrnuje:

- Riziko jistiny a úroku – spočívá v nejistotě, zda smluvní strana bude schopna splatit jistinu i úrok z úvěru v plné výši a v řádné době.
- Riziko zajištění – vzniká převážně právním rizikem a nestálostí tržní ceny aktiv, proti kterým banka poskytla úvěr.

- Riziko náhradního obchodu vzniká, když smluvní strana nebude schopna dostát svým závazkům a banka tak bude nucena nahradit vzniklé pohledávky jiným kontraktem, který však může být uzavřen za méně výhodných podmínek.
- Platební riziko nastává, pokud smluvní strana neuhradí splatné částky nebo je uhradí až po uplynutí lhůty splatnosti (Babouček, 2010).

Velikost úvěrového rizika je ovlivněna

- nominální hodnotou transakce,
- schopností a ochotou protistrany dostát svým závazkům,
- druhem transakce (Babouček, 2010).

Úvěrové riziko je především závislé na struktuře a kvalitě bilančních aktiv banky a mimobilančních obchodů³, avšak je také ovlivněno interním i externím prostředím banky. Mezi příčiny úvěrového rizika, vzniklé v interním prostředí, je možné zařadit rozhodnutí, která jsou bezprostředně závislá na rozhodnutí banky. Jedná se tedy o špatná rozhodnutí, která se týkají alokace aktiv. Externí příčiny vzniku úvěrového rizika jsou naopak v zásadě nezávislé na rozhodnutích banky a jsou dány celkovým vývojem ekonomiky, politickou situací apod. (Dvořák, 2001).

Pokud by úvěrové riziko bylo bankou opomíjeno, mohou vzniknout problémy týkající se faktorů:

- zisk,
- likvidita a
- úrokové riziko.

Zisk banky je úvěrovým rizikem ovlivňován tím, že je nutné vytvořit k jistině z rizikového úvěru opravnou položku či rezervu. Tím, že banka vytvoří opravnou položku či rezervu k rizikovému úvěru, musí zároveň určit pravděpodobnost, zda je nutné vytvořit opravnou položku na celou výši jistiny či jen na její část. Zisk banky je snižen, jelikož opravná položka či rezerva vstupují jako náklad do výkazu zisku a ztrát. Rizikový úvěr

³ Mimobilanční obchody jsou mimo bilanci banky, jsou to obchody za poplatky a provize.

však nepřináší ztrátu na zisk jen z důvodu nesplácení jistiny, ale také z důvodu neobdržení úroků. Jedná se o pokles výnosů z úroků s dalšími přinášejícími vlivy jako je pokles úrokové marže, výnosnosti aktiv a výnosnosti kapitálu.

Dále úvěrové riziko ovlivňuje likviditu. V počátku je úvěr nelikvidním aktivem a postupným splácením se stává likvidní. Pokud dojde k nesplácení úvěru, bance zůstává nelikvidní aktivum, a čím méně likvidní aktivum by se banka snažila prodat, tím větší bude vznikat ztráta z takového obchodu. Z tohoto důvodu je struktura aktiv a pasiv pravidelně monitorována, aby nebyla ohrožena celková likvidita banky.

Třetí problém vzniká ve vztahu úvěrové riziko a úrokové riziko. V případě, že úvěry poskytnuté bankou nebudou spláceny, dojde ke zvýšení úrokových sazeb a tím ke snížení úrokového příjmu (Ziegler, 1997).

Úvěrové riziko by mělo být natolik omezeno, aby neohrozilo stabilitu banky. Omezení úvěrového rizika by mělo být dosaženo za pomoci správné strategie řízení úvěrového rizika (Opatření ČNB č. 2).

3.2 Strategie řízení úvěrového rizika

Strategií řízení úvěrového rizika se rozumí soubor dokumentů schválených představenstvem, které obsahují strategická rozhodnutí ohledně řízení úvěrového rizika. Strategie řízení úvěrového rizika stanoví zejména:

- *„přijatelnou míru úvěrového rizika,*
- *metody pro řízení úvěrového rizika,*
- *soustavu limitů, kterou banka bude používat,*
- *postupy pro testování statistického modelu (v případě, že jej banka používá) pro stanovení výše opravných položek k portfoliu pohledávek, monitorování adekvátnosti modelů a provádění změn parametrů modelů,*
- *kontrolní mechanismy systému řízení úvěrového rizika,*
- *postupy zamezující podvodům a jiné trestné činnosti“ (Opatření ČNB č. 3).*

Úvěrová strategie je důležitá pro chod banky z důvodu, že se vytvoří hlavní zásady a postupy, jež promítne do své předpisové základny, jak předcházet ztrátám vyplývajícím z tohoto rizika.

Úvěrová strategie banky musí odpovídat Opatření ČNB č. 3 ze dne 30. července 2002 O řízení úvěrového rizika v bankách.

Banka je povinna zajistit, aby veškeré postupy a limity tykající se řízení úvěrového rizika byly pravidelně přehodnocovány a případně i upravovány. I přes tyto opatření řada bankéřů přiznává, že strategie a systémy řízení rizik nejsou dokonalé a stále je možné nalézt celou řadu nedostatků (Polouček, 2006).

Proto, aby strategie řízení úvěrového rizika odpovídala Opatření ČNB č. 3 je představenstvo banky zodpovědné za vytvoření a fungování organizační struktury banky, která umožní účinně a efektivně realizovat strategii řízení úvěrového rizika. Organizační struktura tak musí zajistit, že do procesu řízení úvěrového rizika jsou zapojeni členové vedení banky, kterých se proces týká, a musí zohledňovat požadavky na oddělení neslučitelných funkcí⁴. *„Na základě požadavků na oddělení neslučitelných funkcí musí být v bance nezávisle prováděno schvalování limitů, schvalování systémů a metod pro oceňování zajištění, řízení rizik, uvolňování poskytnutých prostředků a vytváření kvantitativních a kvalitativních informací o úvěrovém riziku vykazovaných členům vrcholového vedení a představenstvu“* (Opatření ČNB č. 3).

Představenstvo musí být pravidelně informováno o expozici banky vůči úvěrovému riziku⁵. Představenstvo musí být informováno také o všech překročeních limitů, které by mohly ohrožovat míru úvěrového rizika, která je bankou akceptována. Tyto informace musí představenstvo dostávat s určitou periodicitou, aby mohla případně přijmout odpovídající opatření.

Výše zmíněné limity se snaží udržovat velikost úvěrového rizika na úrovni, která nepřevyšuje míru úvěrového rizika stanovenou představenstvem nebo regulatorním orgánem. Soustava limitů musí brát v potaz i ostatní rizika, se kterými se banka setkává.

Všichni zaměstnanci banky, jejichž činnost má vliv na řízení úvěrového rizika musí být seznámeni se strategií řízení úvěrového rizika a musí svou činnost vykonávat v souladu s ní (Opatření ČNB č. 3).

⁴ Banka musí zajistit, aby bylo v co nejvyšší míře zamezeno možnému konfliktu zájmů vznikající kumulací odpovědností za obchodní činnost a za řízení úvěrového rizika.

⁵ Systém sledování úvěrového rizika musí poskytovat věrohodný a nezkreslený obraz o míře podstupovaného rizika.

3.3 Úvěrová politika

Poté kdy představenstvo stanoví úvěrovou strategii a posoudí mechanismy a postupy pro řízení úvěrového rizika, je možné přistoupit k formulaci politiky pro řízení úvěrového rizika. Při formulování politiky určující postupy při řízení úvěrového rizika je nezbytné určit cíle strategie představenstva, podle nichž bude úvěrový výbor řídit a sledovat poskytování úvěrů. Politika určující postupy pro řízení úvěrového rizika prostupuje celou bankou (Waterhause, 1999).

3.3.1 Akceptovatelná míra úvěrového rizika

Řízení úvěrového rizika patří k nejrozvinutějším a nejspělejšími segmentům řízení rizik a bankéři mají s jeho řízením dlouholeté zkušenosti. I přesto, že neexistuje možnost eliminace všech rizik plynoucích z úvěrových obchodů, je nutné, aby management banky zhodnotil, která rizika je možné akceptovat a jaká opatření budou přijata pro jejich monitorování a snižování a hlavně, jakou soustavu limitů pro řízení úvěrového rizika si stanoví (Polouček, 2006).

Jednotlivé limity se určují na základě subjektivního rozhodnutí podloženého objektivními údaji. Přístup ke stanovení limitů pro klienty se u různých bank liší, avšak obecně banky zvažují následující faktory:

- „výši kapitálu, který je banka ochotna riskovat ve vztahu k jednomu klientovi,
- aktiva klienta,
- finanční sílu a stabilitu klienta,
- perspektivy klienta,
- vztahy banky ke klientovi,
- cílovou klientelu banky,
- poměr rizika k výnosům u daného obchodu,
- stav ekonomiky,
- omezující požadavky ze strany regulačních orgánů“ (Waterhause, 1999).

Stanovené limity udržují velikost úvěrového rizika na úrovni, která nepřevyšuje míru úvěrového rizika stanovenou představenstvem. V případě nedodržení stanovených limitů, které by mohly ohrožovat stanovenou míru rizika, musí být představenstvo

pravidelně informováno, jelikož systém řízení úvěrového rizika musí být nastaven tak, aby včas, přesně a komplexně podchytil veškeré expozice banky vůči úvěrovému riziku. Dále musí být banka schopna stanovit způsob sledování expozic banky vůči ekonomicky spjatým skupinám, vyhodnotit všechny významné zdroje úvěrového rizika a měřit úvěrové riziko souhrnně za všechny obchodní jednotky banky a porovnávat velikosti těchto rizik se schválenými limity ve vhodné periodě s ohledem na povahu podstupovaného rizika. Banky mohou omezit úvěrové riziko konzervativními úvěrovými postupy, i když takovou politikou mohou přijít o potenciální klienty (Polouček, 2006)

3.3.2 Posouzení úvěrového rizika

Banka je povinna udržovat systém pro provádění úvěrových obchodů tak, aby byly omezeny ty subjektivní aspekty rozhodovacího procesu, které nepřispívají ke kvalitě tohoto procesu. Banka je dále povinna zajistit, aby měla k dispozici informace, které ji umožní i před sjednáním obchodu zhodnotit finanční a ekonomickou situaci protistrany. Posuzování úvěrového rizika zahrnuje relevantní faktory ovlivňující míru rizika s důrazem na schopnost obsluhy dluhu ze strany dlužníka (Vyhláška ČNB č. 187/2012 Sb.).

Zejména jsou posuzovány tyto aspekty:

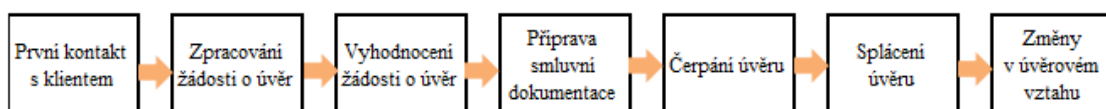
- *„finanční a ekonomická situace protistrany,*
- *účel provedení obchodu,*
- *zdroje splácení včetně poměru hodnoty expozice k volným peněžním tokům protistrany,*
- *kvalita a dostatečnost zajištění,*
- *situace v ekonomickém odvětví protistrany; je-li expozice zajištěna majetkovým zajištěním, posoudí banka také poměr hodnoty expozice k hodnotě zajištění,*
- *makroekonomické podmínky ve státě sídla protistrany včetně hospodářského cyklu,*
- *podmínky, za nichž má být obchod uskutečněn,*
- *rozhodné právo, a to včetně zahraničního práva, připadá-li v úvahu, a*
- *v případě financování určitého aktiva také poměr vlastních zdrojů použitých protistranou k hodnotě tohoto aktiva“ (Vyhláška ČNB č. 187/2012 Sb.).*

Banka je povinná zajistit, aby byl každý obchod posouzen s ohledem na jeho výši a složitost. Posouzení úvěrového rizika je tedy odlišné v případě velkých úvěrových angažovaností a v případě malých úvěrových angažovaností. U velkých úvěrových angažovaností je kladen výrazně větší důraz na analýzu schopnosti splácet úvěrové závazky a na průběžné monitorování jednotlivého klienta, zatímco u malých úvěrových angažovaností je spíše aplikována analýza dle podobných skupin klientů. Posuzování úvěrového rizika se provádí v rámci úvěrového procesu (Vyhláška ČNB č. 187/2012 Sb.).

3.4 Úvěrový proces

„Úvěrový proces lze charakterizovat jako proces od prvotního kontaktu banky s klientem až po splacení úvěru“ (Černohorský a Teplý, 2011). Jednotlivé části úvěrového procesu znázorňuje obrázek č. 2.

Obrázek č. 2: Schéma úvěrového procesu

Zdroj: vlastní zpracování dle Waterhouse, 2000

Úvěrový proces je několik činností, které prostupují bankou a jednotlivými odděleními při schvalování úvěru. Úvěrový proces v bankách provádějí úvěroví pracovníci, kteří identifikují všechna relativní kritéria o důvěryhodnosti dlužníka. Obecně neexistují standardní kritéria pro všechny dlužníky a typy úvěrů. Průběh procesu je strukturován a obsahuje řadu dílčích postupů. Cílem úvěrového procesu je, ubezpečení, že klient pro banku nepředstavuje vysoké riziko, které již není akceptovatelné (Černohorský a Teplý, 2011).

Úvěrový proces začíná první schůzkou s klientem, kde si banka a klient vyjasní své požadavky a potřeby dle kterých se prvotně posoudí, zda je banka schopna úvěr poskytnout.

V případě, že je možné dále vyjednávat je nutné prověření klienta. Klient je za tímto účelem vyzván k doplnění potřebných podkladů pro ověření důvěryhodnosti a schopnosti splácet potenciální závazky.

Bez návaznosti na doložené podklady od klienta banky sami využívají různých dostupných zdrojů pro ověření důvěryhodnosti klienta (Kašparovská, 2006). Mezi nejvyužívanější zdroje patří veřejné rejstříky a úvěrové registry. Úvěrové registry jsou využívány pro odhalení úvěrové historie a schopností žadatele splácet své minulé závazky. Mezi nejvyužívanější úvěrové registry patří:

- Centrální registr úvěrů (dále jen CRÚ) - Garantem CRÚ je ČNB. Účastníkem tohoto registru jsou pouze banky, které shromažďují pozitivní i negativní informace. V CRÚ jsou vedeny informace o závazcích, jež mají fyzické osoby podnikatelé a právnické osoby vedeny u bank působících v České republice. CRÚ neviduje negativní a pozitivní informace o fyzických osobách, o jakémkoliv ručení (Slovník pojmů ČNB, 2015).
- Bankovní registr klientských informací (dále jen BRKI) - obsahuje informace o úvěrových vztazích mezi bankami a jejich klienty. Tyto informace slouží k posouzení bonity a důvěryhodnosti klientů. Dle poskytnutých informací z BRKI lze vyčíst celkovou úvěrovou angažovanost klientů a jejich platební morálku. V BRKI banky sdílejí informace o všech úvěrech, kreditních kartách a kontokorentních úvěrech, které klient má či měl, a to po celou dobu jejich existence a ještě čtyři roky po jejich ukončení. Mimo to se zde po dobu jednoho roku uchovávají informace o podání žádosti o úvěr (Tůma, 2013).
- Nebankovní registr klientských informací (dále jen NRKI) - obsahuje rovněž informace o úvěrových závazcích, ale mezi nebankovními organizacemi a jejich klienty. Z tohoto důvodu se v NRKI evidují především leasingy a půjčky, ale také tarify u telefonních operátorů či měsíční platby poskytovateli internetu. V NRKI se evidují informace o těchto závazcích pouze v případě, pokud klient řádně nesplácí. Evidují se informace o fyzických osobách a podnikatelích a o právnických osobách (Tůma, 2013).

Po prověření důvěryhodnosti klienta ve všech dostupných zdrojích a na základě předložených podkladů je také nutné prověřit schopnost splácet závazky, neboli ověření bonity.

Segmentace klientů z hlediska jejich bonity je chápána jako nejdůležitější fáze úvěrového procesu. „*Bonita klienta charakterizuje schopnost klienta splatit včas a bez zbytku svůj dlužní závazek vůči bance z primárních zdrojů*“⁶ (Černohorský a Teplý, 2011). Systém hodnocení bonity banky používají na základě soustavy kritérií, kterými se prověřuje bonita každého klienta. Hodnocení bonity se provádí za pomoci statistických metod, na jejichž základě se odhaduje pravděpodobnost úpadku (defaultu) v horizontu jednoho roku.

U nepodnikatelských subjektů se bonita hodnotí zejména na základě rozboru, zda jeho příjmy plynoucí ze všech zdrojů, které má k dispozici, jsou postačující na úhradu všech výdajů včetně budoucích výdajů spojených s přijetím nového úvěru.

U podnikatelských subjektů musí být provedena celková analýza úvěruschopnosti podnikatelského záměru. K této analýze je třeba dobře znát jak finanční historii budoucího dlužníka, tak také jeho současnou finanční situaci, zejména odhadnout možnosti a rizika budoucího vývoje. Je nezbytné porozumět, jak struktuře jeho majetku, tak struktuře jeho finančních toků (Pavelka, 2001).

Jelikož se banky snaží o zkvalitnění svých úvěrových portfolií, která jsou zárukou přiměřeného rizika nejen z hlediska výnosů, ale také vůči zajišťujícímu vlastnímu kapitálu musí banky velmi pečlivě dbát na bonitu svých klientů. K transparentnímu srovnání klientů patří skóring a rating (Rotecker, 2009).

„*Úvěrový skóring je škála metod, které umožňují automatizované hodnocení klienta, resp. některé z jeho expozic, a to na základě výpočtu tzv. úvěrového skóre.*“ (Babouček, 2010) Tato statistická metoda slouží k určení, zda bude úvěr klientovi poskytnut a v jaké výši. Úvěrový skóring je považován za přesnější metodu posouzení úvěruschopnosti klienta než kvalitativní metoda, jelikož pracuje s dostatečným množstvím dat. Výstupem tohoto měření je bodové hodnocení žadatele, neboli úvěrové skóre, které určuje s jakou pravděpodobností je budoucí dlužník schopen splatit požadovaný úvěr. Úvěrové skóre se vyjadřuje formou čísla, přičemž čím vyšší je získaná hodnota úvěrového skóre, tím vyšší je úvěrové riziko. Při provádění úvěrového skóringu banky analyzují relevantní vzorek lidí (buď vybranou z aktuálních dlužníků, nebo podobnou skupinu lidí), aby viděly, jaké faktory mají největší vliv na schopnosti dostat svým úvěrovým

⁶ Primárními zdroji se rozumí zdroje ze svých běžných příjmů, tzn. bez nutnosti využití ke splácení závazku sekundárních zdrojů.

závazkům (Investor Words, 2014). Pro spolehlivé fungování úvěrového skóre je nutné shromáždění odpovídajících historických dat, které však v současnosti české banky nemají plně k dispozici (Babouček, 2010).

Úvěrový rating lze definovat jako názor na důvěryhodnost dané entity, úvěrového závazku nebo na jeho emitenta vyjádřený jednotnými symboly pevně stanovené klasifikační stupnice. Úvěrový rating na rozdíl od úvěrového skóringu nevyhodnocuje pouze historické údaje, ale také hodnotí předpoklady o situaci v dohledové budoucnosti, které se mohou více či méně naplnit. Úvěrový rating zahrnuje z velké míry i expertní úsudek. Jinými slovy, je třeba úvěrový rating chápat nejen jako úvahu nad současnou situací, ale také jako úvahu, která bere v potaz potenciální dopad budoucích událostí na úvěrové riziko. Ratingové hodnocení však nemůže být chápáno jako deterministické (Standards & Poors, 2015). Úvěrový rating se liší dle toho, zda se jedná o rating externí nebo interní.

- Externí úvěrový rating - představuje investiční doporučení relativní úrovně úvěrového rizika, které je vydávané ratingovou agenturou. Každá úroveň představuje určitou míru rizika. Externí úvěrový rating by neměl představovat formu ujištění o úvěrové kvalitě, jelikož se rating může změnit na základě událostí, které ratingová agentura nemohla předpokládat, a jež mají vliv na úvěrové riziko (Standards & Poors, 2015).
- Interní úvěrový rating - je ekvivalentem externího ratingu ratingových agentur. Interní rating slouží bankám k řazení klientů podle rizikovosti. Každému internímu ratingu odpovídá určitá pravděpodobnost selhání. Pro stanovení stupňů interního ratingu banky využívají zpravidla kombinaci metod (např. expertní hodnocení specialistů na danou oblast, matematicko-statistické metody) (Kašparovská, 2006).

Výsledky z provedené segmentace bonity klienta banka následně využívá tak, že je promítne do rizikové marže úrokové sazby poskytnutého úvěru.

Pro úplnost zjištěných informací od klienta je potřeba získat informaci o účelu poskytovaného úvěru. Účel by měl být předem jasný, jelikož prostřednictvím určení účelu je bance sdělováno, za jakým záměrem si klient peněžní prostředky půjčuje. Banka se zjištěním účelu poskytnutého úvěru snaží vyvarovat financování nelegálních činností a zároveň může určit ve smluvní dokumentaci podmínky, které jsou na základě zjištěného

úvěru přednastaveny pro čerpání úvěru. Klient je následně povinen bance předkládat dokumenty pro prověření, zda byl účel čerpán na uvedený záměr (Pavelka, 2001).

Na základě doposud zjištěných informací je nutné se v úvěrovém procesu zabývat zajištěním. Zajištění je vyžadováno z důvodu kompenzace možné ztráty aktivity klienta či aktivity jiné osoby, ale také z důvodu tvorby vlastních zdrojů banky, nutných k pokrytí ztráty (Kašparovská, 2006). Banky žádají od klientů zajištění úvěrů aktivity, které vlastní oni či třetí osoba, jelikož tak snižují úvěrové riziko, které by při selhání mohlo vzniknout.

Zajištění úvěru může být peněžní a nepeněžní. Při nepeněžním zajištění se vyskytuje riziko změny tržního ocenění, znehodnocení záruk v čase, rizika vlastnictví a další. Při nepeněžním zajištění lze do zástavy přijímat pouze věci, které byly nabyté zákonnými způsoby a jejich peněžitou hodnotu lze získat, v případě výkonu zástavního práva, v souladu s právními předpisy (Sekerka, 1998).

Zásady zajištění zahrnují:

- *„dostatečné zajištění co do výše,*
- *snadný převod vlastnictví,*
- *soudní vymahatelnost zabezpečená nutnou právní dokumentací k předmětu zajištění,*
- *objektivní ocenění,*
 - *vhodnost druhu zajištění,*
 - *odborné ocenění hodnoty přijatého zajištění,*
 - *odborné ocenění pravosti předmětů zástavy,*
 - *stanovení likvidační hodnoty,*
 - *odhadnutí nákladů spojených s realizací zajištění v případě nuceného prodeje,*
- *dostatečná likvidita zajištění,*
- *stabilita hodnoty předmětu zajištění,*
- *možnost kontroly prostřednictvím řádné dokumentace a bezpečného uložení předmětu zajištění“ (Sekerka, 1998).*

Základním předpokladem pro využitelnost jednotlivých zajišťovacích instrumentů je právní analýza příslušného instrumentu svědčící o platnosti sjednání a vymahatelnosti daného zajištění. Základní rozdělení zajišťovacích prostředků je věcné a osobní.

Věcné zajištění spočívá v tom, že úhrada pohledávky z úvěrového obchodu je zajišťována výtěžkem z prodeje majetku, který slouží jako zajištění úvěrové pohledávky. Mezi věcné zajištění můžeme zařadit zajištění zástavním právem apod.

Pro zástavní právo je typické, že předmět zástavy nadále zůstává ve vlastnictví dlužníka a ten s ním může libovolně nakládat, z toho ovšem plyne existence určitého rizika možného špatného zacházení s předmětem zástavy ze strany dlužníka, a tím i jeho případné znehodnocení. Zástavní právo může vzniknout k věcem nemovitým, movitým, k pohledávkám, cenným papírům a k peněžním prostředkům na účtu.

- Zástavní právo k věcem nemovitým – je jedním z nejčastěji používaných způsobů zajištění zejména střednědobých a dlouhodobých úvěrů. Specifikum zástavního práva k nemovitostem plyne z toho, že nemovitosti nelze na rozdíl od věcí movitých předat do rukou věřitele, z tohoto důvodu je nutná evidence práva k nemovitostem jako práva vlastnického, zástavního, dispozitivního, předkupního apod. vedená speciálními registry (katastry nemovitostí, pozemkové knihy). Aby zástavní právo k nemovitosti mělo svou platnost a účinnost, je nezbytné, aby bylo zaneseno v uvedených registrech.
- Zástavní právo k věcem movitým – zástavní právo k movitým věcem vzniká na základě písemné zástavní smlouvy. K zajištění její účinnosti je nutné, aby zástavní právo bylo vyznačeno viditelným a neodstranitelným způsobem na věci movité, či aby byla zástava přímo předána do rukou věřiteli nebo třetí osobě do úschovy.
- Zástavní právo k cenným papírům – zástavní právo k cenným papírům je možné pouze v případě, pokud jsou cenné papíry převoditelné a mají vhodnou likviditu. U nematerializovaných cenných papírů je nutný zápis zástavy do registračního střediska cenných papírů. V případě listinných cenných papírů je nutné předání do rukou věřitele nebo třetí osobě do úschovy.
- Zástavní právo k pohledávkám – vzniká na základě písemné zástavní smlouvy. Zástavní právo k pohledávce vzniká dnem oznámení vlastníkovu pohledávky o zástavě jeho pohledávky. Zástavní právo se vztahuje také na příslušenství pohledávky. Předmětem zástavního práva může být i pohledávka, která vznikne teprve v budoucnu, musí však být v zástavní smlouvě přesně identifikována.

- Zástavní právo k peněžním prostředkům na účtu – jde o velmi kvalitní zajištění, jelikož se jedná o zástavní právo k pohledávce, která je specifikovaná bankou, která vede účet dlužníka. Zástavní právo k peněžním prostředkům je ovšem také podrobena riziku, jelikož pohledávka na účtu může být postižena exekucí pro jiného věřitele, v ČR nejčastěji z důvodu pohledávek vůči státu (Pavelka, 2001).

Osobní zajištění spočívá v tom, že úhrada pohledávky z úvěrového obchodu je zajišťována příjmy nebo majetkem osoby, která se zavazuje plnit za dlužníka. Typickou formou tohoto zajištění je ručení, bankovní záruka, nebo se může jednat o zajištění formou přistoupení k dluhu spoludlužníkem, o aval směnky apod.

- Ručení lze využít jako zajištění většiny typů úvěrových obchodů. Kvalita zajištění ručením je spojena s kvalitou a platebními schopnostmi ručitele. Jako ručitel může vystupovat více osob. Věřiteli pak ručí každý z nich za celý zajištěný závazek, pokud nebyl rozsah některého z ručitelů v ručitelském prohlášení omezen.
- Bankovní záruka je zvláštním typem ručení, kde na straně ručitele vystupuje banka. Banka na základě písemného prohlášení, splní v případě selhání dlužníka závazek věřiteli. Závazek je splněn do určité částky, která je sjednaná v písemném prohlášení.
- Zajištění směnkou je specifické tím, že směnka je cenný papír, na jehož základě má jeho majitel právo žádat v den splatnosti v platebním místě uhrazení směnečné sumy směnečně závazným dlužníkem oproti vydání směnky (Pavelka, 2001).

Po obdržení všech potřebných informací od klienta je provedena jejich kontrola a vypracována žádost o úvěr.

Vyhodnocení úvěrové žádosti probíhá na základě doposud získaných informací, či doplnění dalších potřebných informací na vyžádání od banky. Výsledkem vyhodnocení je posouzení spolehlivosti žadatele. V případě kladného vyhodnocení úvěrové žádosti je sepsána smlouva o úvěr na základě doposud zjištěných informací (Waterhouse, 2000).

Smlouva o úvěr je upravena dle občanského zákoníku bez ohledu na to, jaká je povaha zúčastněných stran (jedná se o tzv. absolutní obchod). „*Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch*

peněžní prostředky do určité částky, a úvěrováný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky“ (Zákon č. 89/2012 Sb.).

Po načerpání úvěru je stále nezbytné úvěr sledovat a to až do úplného uzavření úvěrového procesu, tedy do doby splacení úvěru (včetně uhrazení úroků). Důvodem je kontrola, zda nenastaly změny v úvěrovém vztahu a také vytváření dostatečného krytí, případně vytváření opravných položek a rezerv na základě klasifikace úvěrů. Sledování změn v úvěrovém vztahu a dodržování podmínek úvěrové smlouvy, je proces, kdy banka vyhodnocuje včasnost a úplnost klientem předkládaných podkladů, změny ve vývoji finančních toků klienta, dodržování splátkového kalendáře, změny hodnoty zajištění, vývoj makroekonomických faktorů, které mohou mít dopad na platební schopnost dlužníka atd. Jedná se o preventivní opatření, které bance umožňuje včas identifikovat nepříznivý vývoj v hospodaření klienta, a které bance dává možnost včasného řešení problémových úvěrů. Výsledek celého procesu je determinován splněním závazků klientem a termínem úvěrové smlouvy (Ševčík, 2005).

I když je tento postup dobře aplikovatelný a je možné ho snadno zavést, je také zatížen značnou subjektivitou úvěrových pracovníků. Jejich rozhodnutí během úvěrového procesu jsou jedinečná a nejsou neopakovatelná jinými osobami.

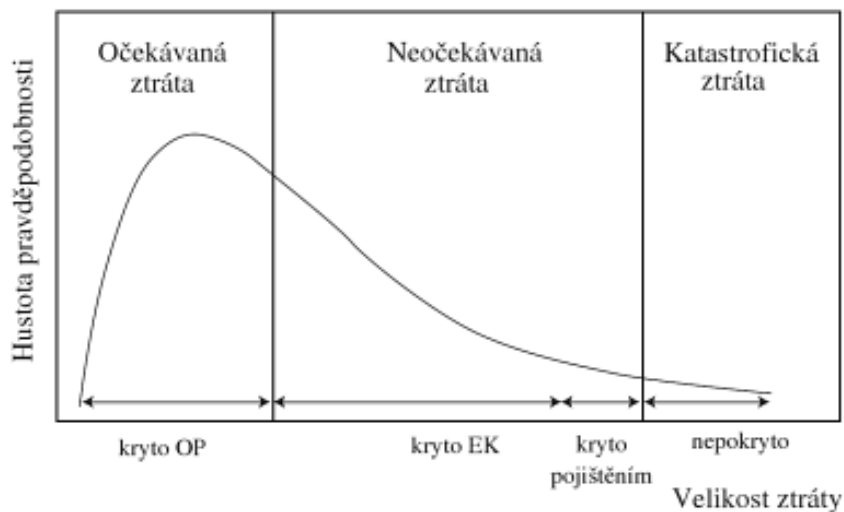
Výsledek úvěrového procesu ovlivňuje kvalitu úvěrového portfolia banky, a proto je nezbytné se úvěrovým procesem podrobně zabývat. Úvěrový proces je rozlišný dle typu produktu, který banka poskytuje a také dle typu klienta, zda se jedná o fyzické osoby či o podnikatele (Jílek, 2000).

3.5 Kvantifikace úvěrového rizika

Pro vykázání co nejmenšího úvěrového rizika je nezbytné, aby banka své zdroje vkládala do kvalitních aktiv, která v případném selhání přinesou co nejmenší riziko a poskytovala úvěry pouze prověřeným klientům, u kterých je dostatečně velká pravděpodobnost, že dostojí svým závazkům dle smluvních podmínek (Bučková, 2010). Zároveň banky z dlouhodobého hlediska maximalizují svůj zisk, a to bez jakékoliv akceptace rizikových obchodů není možné. Proto z důvodu maximalizace zisku musí banka hledat vhodnou kombinaci ziskovosti a rizikovosti, tak aby podstupovaná rizika měla na banku co nejnižší dopad a neohrozila její stabilitu

Proto, aby banka dosáhla optimální kombinace ziskovosti a rizikovosti, je nezbytné předvídat očekávanou a neočekávanou ztrátu z kontraktu (viz obrázek č. 3 a č. 4) (Kašparovská, 2006).

Obrázek č. 3: Rozdělení a krytí očekávané a neočekávané ztráty z kontraktu

Zdroj: Kašparovská Vlasta, 2006

Obrázek č. 4: Analýza očekávané a neočekávané ztráty

Zdroj: vlastní zpracování dle Kašparovská Vlasta, 2006

3.5.1 Očekávaná ztráta

Očekávaná ztráta představuje ztrátu, se kterou se počítá v plánování, a která odpovídá průměrné historické zkušenosti banky (Laušmanová, Myška, 2008).

Cílem při měření očekávané ztráty je odhadnout pravděpodobnou ztrátu z kontraktu, které by byla banka vystavena, pokud by se protistrana dostala do situace, kdy není schopna dostát svým závazkům, neboli defaultu. Vyčíslení očekávané ztráty zároveň vyjadřuje náklady, které je banka schopna akceptovat jako následek poskytnutí úvěru. Očekávané ztráty jsou řešeny opravnými položkami, pomocí nichž jsou také porovnávány (Jílek, 2013).

Vyčíslení očekávané ztráty v jednotce měny lze vyjádřit vztahem:

$$\text{Očekávaná ztráta (CZK)} = EL * EAD = PD * LGD * EAD^7.$$

Kde:

EL (Expected Loss, CZK) je statistická veličina, která představuje očekávanou ztrátovost, pro vyčíslení v jednotce měny platí vztah:

$$EL = PD * LGD^8$$

Cílem řízení úvěrového rizika je ovlivnit EL na úrovni celého portfolia formou jeho korektního posouzení ke dni provedení úvěrového rozhodnutí se zahrnutím jeho následného monitoringu. Promítá se do ceny úvěrů a je nevyhnutelně přítomna v každém úvěrovém obchodu (Witzany, 2010).

EAD (Exposure at Default, CZK) představuje objem expozice při selhání. Výše expozice je pro účetní položky (viz tabulka č. 1) - nesoucí úvěrové riziko vyjádřena jejich účetním oceněním.

U rozvahové expozice (on-balance) je roven její rozvahové výši. U podrozvahové expozice (off-balance) je třeba provést odhad, jaká její procentní část se do okamžiku

⁷ Zpracováno dle Witzany, 2010.

⁸ Zpracováno dle Witzany, 2010.

selhání změni na rozvahovou expozici (tzv. CCF – Credit Conversion Factor) (Hong Kong Institute of Bankers, 2012).

Tabulka č. 1: Rozdělení účetních položek nesoucí úvěrové riziko

Rozvaha	Podrozvaha
Pohledávky za klienty (především úvěrové)	Poskytnuté přísliby úvěrů
Pohledávky za bankami (vklady u bank)	Poskytnuté přísliby bankovních záruk
Finanční aktiva (držené dluhové cenné papíry)	Poskytnuté záruky (včetně záruk z akreditivů)
Kladné reálné hodnoty derivátů	Pohledávky z pevných termínových operací
Pohledávky z obchodování s cennými papíry	Pohledávky z opcí*

Zdroj: vlastní zpracování dle Jílek, 2000

PD (Probability of Default, %) udává, s jakou pravděpodobností dojde během 1 roku k selhání klienta. PD je pevně přiřazen jednotlivým ratingovým stupňům, stanovených pro každého klienta, nebo portfolia klientů s podobnými charakteristikami.

PD lze stanovit dle vložené hodnoty protistrany, která bude v době splatnosti dluhu menší než částka, kterou je povinna splatit. Hodnota PD se odvíjí od mnoha faktorů, jako je podřízenost dluhu, zajištění, vývoj makroekonomického prostředí či od finančních charakteristik (nedostatečné cashflow, klesající příjmy, nebo provozní marže) (Duffie, Singleton, 2003).

LGD (Loss Given Default, %) referuje na kvalitu zajištění a představuje procento ekonomické ztráty při selhání.

LGD v zásadě závisí na kategorii expozic, regionu, senioritě expozice a typu zajištění. Pokud je expozice zajištěna více typy zajištění, je rozdělena na jednotlivé části dle typu zajištění a související LGD se stanoví jako vážený průměr LGD jednotlivých částí (včetně LGD pro nezajištěnou část expozice). (Hong Kong Institute of Bankers, 2012)

„Zrátovost ze selhání je obecně definována jako procentuální ztráta z úvěrové expozice, kterou věřitel utrpí v případě selhání dlužníka. Jinými slovy, i při defaultu protistrany (nesplacení dlužné částky) se věřiteli obvykle podaří získat zpět určitou procentuální část z aktuální výše dlužné částky v práci procesu dalšího vymáhání či prodeje dlužnickových

aktiv. Tato část je nazývána míra návratnosti (recovery rate – RR, tj. platí vztah $RR = 1 - LGD$)“ (Jakubík, Seidler, 2009). LGD zahrnuje také náklady, které jsou spojené s defaultem dlužníka,

LGD lze vyjádřit vztahem:

$$LGD = 1 - RR + \text{Náklady na default}^9$$

Ztrátovost ze selhání lze odhadnout a přiřadit buď na jednoho klienta, nebo portfolia klientů s podobnými charakteristikami (Duffie, Singleton, 2003).

Vzhledem k tomu, že míra očekávané ztráty při selhání odvíjí od mnoha faktorů, jako je podřízenost dluhu, zajištění popř. vývoj makroekonomického prostředí, je modelování budoucích LGD poměrně problematické, jelikož je třeba disponovat s množstvím historických dat (Jakubík, Seidler, 2009).

3.5.2 Neočekávaná ztráta

Neočekávaná ztráta (UL – unexpected loss) znamená negativní odchylku od očekávané ztráty = RIZIKO (Laušmanová, Myška, 2008). Neočekávaná ztráta může vzniknout z důvodu nepředvídatelnosti faktorů, které mohou vyvolat náhlý default protistrany či nepředvídatelná změna rizikové kategorie úvěru. Znamená tak maximální možnou výši ztráty pro banku, je proto nezbytné do vztahu pro neočekávanou ztrátu započítat nejistotu, jak v případě selhání protistrany, tak i v důsledku rizika návratnosti pohledávky.

Proto, aby byly banky schopny pokrýt neočekávané ztráty, musí mít dostatek ekonomického kapitálu. Ekonomický kapitál představuje odhad bankovních manažerů o výši kapitálu, který je nutno udržovat pro případ neočekávaných ztrát a zabránit tak ztrátám, které mohou ohrozit stabilitu banky (Jílek a Teplý, 2013).

Banky jsou však povinny tvořit regulační kapitál, který je tvořen v takové výši, aby byla udržena stabilita bankovního sektoru jako celku. Výše regulačního kapitálu je určována příslušnými regulátory (Jurošková 2010).

⁹ Zpracováno dle Jakubík, Seidler, 2009.

3.6 Regulace úvěrového rizika

Díky rostoucí různorodosti a objemu obchodování i počtu produktů činí řízení úvěrového rizika složitějším, proto je nezbytné, aby se banky i regulátoři tímto rizikem neustále pečlivě zabývali a přemýšleli o způsobech, jak jej zmírňovat.

Trend bankovní regulace ve světě udává do značné míry Basilejský výbor pro bankovní dohled. Jeho dokumenty mají formu doporučení, ale řídí se jimi regulační orgány mnoha zemí, vyspělý svět včetně Evropské unie (Kadlčáková, Šůvová, 2002).

Počátky regulace kapitálové přiměřenosti spadají do roku 1988, kdy Basilejský výbor pro bankovní dohled publikoval dokument *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*, který je známý jako Basel I či Dohoda o kapitálové přiměřenosti. Další dohoda, která zpracovávala bankovní regulaci je Basel II. Basel II prošla poměrně složitým vývojem od roku 1999 do roku 2004, kdy byla schválena konečná verze *Nové basilijské dohody* pod názvem *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*. Nejnovější dohoda o kapitálové přiměřenosti Basel III, která byla vydána na konci roku 2010, je výsledkem finanční krize (Jurošková 2010).

Basel III se významně liší od Basel II, jelikož jasně definuje formule a parametry, které by měly omezit dopady případné další krize. Basel III spočívá zejména v:

- *„v podstatném posílení kapitálu bank, zejména je kladen důraz na vyšší kvalitu vlastního kapitálu,*
- *v podpoře vytváření kapitálových polštářů v dobrých časech, jež mohou být využity v krizových obdobích,*
- *ve výrazně lepším pokrytí rizik, se zaměřením na oblasti, které byly velmi problematické v průběhu krize,*
- *v zavedení pákového poměru (leverage ratio), který má pomoci zamezit nadměrnému růstu bilance,*
- *v zavedení globálních standardů likvidity, které mají řešit krátkodobé a dlouhodobé výkyvy likvidity,*
- *ve zlepšení procesu dohledu a tržní disciplíny zvláště s o hledem na obchodní činnost a proces sekuritizace“ (Jurošková, 2010).*

3.6.1 Kapitálová přiměřenost

Kapitálová přiměřenost patří k základním pilířům bankovní regulace, jelikož je třeba regulovat poměr kapitálu banky a rizik souvisejících s jejími aktivy, tak aby ztráty, které bance mohou hrozit, padaly na vlastníky a věřitelé byli chráněni.

Důvodem pro zavedení tohoto ukazatele je vysoký podíl cizích zdrojů (zejména vkladů), na celkových pasivech bank, který je několikanásobně vyšší, než v jiných ekonomických odvětvích. Cílem regulace kapitálové přiměřenosti je kvantifikovat rizika plynoucí právě z tohoto podílu a zároveň, aby banka byla schopna kvantifikovaná rizika zajistit. Zajištěním těchto rizik je dostatečný kapitál, čímž uchrání banku před stavem insolvence, tedy stavem, kde by byly celkové závazky banky vyšší než hodnota celkových aktiv vyjádřených v tržních cenách.

„Kapitálová přiměřenost vyjadřuje vybavenost banky vlastními zdroji ve vztahu k rizikové struktuře aktiv, vybraných mimobilančních aktiv banky a k tržním rizikům. Je souhrnným ukazatelem, do kterého se promítají veškeré aktivity banky (rozvahové a podrozvahové) i potenciální ztráty, které bance vyplývají ze znehodnocení aktiv (prostřednictvím tvorby opravných položek a rezerv). Minimální hodnota ukazatele podle vyhlášky a opatření ČNB je 8 % „ (Slovník pojmů ČNB, 2015).

Kapitálová přiměřenost lze vyjádřit vztahem:

$$Kp = \text{Tier 1} + \text{Tier 2} + \text{Tier 3} / \text{RVA} + \text{EPP} + \text{TR} + \text{OR}^{10}$$

$$Kp \geq 8 \%$$

Kde:

- Tier 1, Tier 2, Tier 3 jsou jednotlivé složky kapitálu,
- RVA jsou rizikově vážená aktiva,
- EPP je riziko úvěrových ekvivalentů,
- TR je tržní riziko,
- OR je operační riziko (Kašparovská, 2006).

¹⁰ Zpracováno dle Kašparovská, 2006.

3.6.2 Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku investičního portfolia dle regulatorních přístupů

Kapitálové požadavky lze chápat jako požadavky na minimální kapitál, který banka musí udržovat vzhledem ke struktuře svých obchodů a jejich rizikovosti, aby byla splněna požadovaná riziková úroveň kapitálové přiměřenosti stanované regulátorem (Dvořák, 2001).

Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku investičního portfolia se stanovují banky buď na základě standardizovaného přístupu (STA), nebo na základě přístupu vnitřní klasifikace (IRB) (Kadlčáková, Sůvová, 2002).

3.6.2.1 Standardní přístup (STA)

Tento přístup je podle ustanovení vyhlášky č. 187/2012 Sb. považován za základní přístup pro výpočet kapitálových požadavků.

Kapitálový požadavek se rovná min. % kapitálové přiměřenosti z hodnoty rizikově vážených expozic. Stanovení rizikově vážených expozic se stanoví tak, že hodnota expozice (E) se násobí příslušnou rizikovou vahou expozice (r) (Vyhláška 187/2012 Sb.).

$$\text{Rizikově vážená expozice} = E \times r^{11}$$

Rizikové váhy se stanovují v závislosti na úvěrové kvalitě dané expozice nebo dlužníka vyjádřené úvěrovým hodnocením - ratingem, který stanoví externí ratingové agentury (ECAI – External Credit Assessment Institution) nebo exportní agentury (ECA – Export Credit Agencies). Způsobnost ratingů těchto agentur schvaluje národní regulátor, jelikož externí ratingy mohou výrazně ovlivnit konečnou výši stanovených kapitálových požadavků (Jurošková, 2010).

Banka při stanovení kapitálového požadavku musí předložit seznam agentur, jejichž hodnocení při výpočtu kapitálových požadavků používá. Použití ratingu nesmí být spekulativní, aby nedocházelo k účelovému přiřazení lepšího ratingového hodnocení, a tím ke snížení kapitálového požadavku. Z tohoto důvodu je stanoveno, že ratingy externí

¹¹ Zpracováno dle Vyhlášky 187/2012 Sb..

agentury se používají pro všechny expozice v dané kategorii. Rozlišuje se ratingové hodnocení osoby dlužníka a rating jednotlivých expozic, které se mohou odlišovat (Vyhláška 187/2012 Sb.).

Expozice jsou zařazeny do kategorií podle důvěryhodnosti protistrany a charakteru transakce. Kategorie expozic jsou rozděleny do těchto skupin:

- a)“ expozice vůči centrálním vládám a centrálním bankám,*
- b) expozice vůči regionálním vládám a místním orgánům,*
- c) expozice vůči organizacím veřejného sektoru a ostatním nepodnikatelským osobám,*
- d) expozice vůči mezinárodním rozvojovým bankám,*
- e) expozice vůči mezinárodním organizacím,*
- f) expozice vůči institucím,*
- g) podnikové expozice,*
- h) retailové expozice,*
- i) expozice zajištěné nemovitostmi,*
- j) expozice po splatnosti,*
- k) regulatorně vysoce rizikové expozice,*
- l) expozice v krytých dluhopisech,*
- m) sekuritizované expozice,*
- n) expozice vůči institucím s krátkodobým ratingem a podnikové expozice s krátkodobým ratingem,*
- o) expozice vůči fondům kolektivního investování, nebo*
- p) ostatní expozice“ (Vyhláška 187/2012 Sb.).*

Hodnota expozice k rozvahovým aktivům je stanovena na základě účetních hodnot zachycených v rozvaze (hodnota expozice je snížena o vytvořené opravné položky). Podrozvahové položky jsou převedeny na úvěrové ekvivalenty násobením konverzními faktory (Vyhláška 187/2012 Sb.).

3.6.2.2 Přístup založený na interním ratingu (IRB)

IRB je považován za tzv. speciální přístup, což znamená, že banka musí o souhlas s jeho zavedení požádat odpovědný orgán dohledu a musí v takovém případě prokázat, že jsou na konsolidovaném i individuálním základě splněny všechny požadavky:

- ratingové systémy poskytují smysluplné hodnocení charakteristik dlužníka a transakce, odůvodněné a dostatečné rozlišení rizika a přesné kvantitativní odhady rizika prováděné na základě jednotného přístupu,
- interní ratingy a odhady ztrát a selhání použité při výpočtu kapitálových požadavků a přidružené systémy a procesy hrají významnou roli při řízení rizika a v rozhodovacích procesech, při schvalování úvěru, při rozložení vnitřně stanoveného kapitálu a při řízení povinné osoby,
- má útvar, který řídí úvěrové riziko a který je odpovědný za její ratingové systémy, které jsou přiměřeně nezávislé a nepodléhají nepatřičným vlivům,
- shromažďuje a ukládá všechna relevantní data, která poskytují účinnou podporu jejímu procesu měření a řízení úvěrového rizika,
- dokumentuje své ratingové systémy, smysluplnost jejich konstrukce a své ratingové systémy ověřuje (validuje) (Kadlčáková, Sůvová, 2002).

Banka, která žádá o udělení souhlasu s používáním přístupu IRB, také prokáže, že používá u příslušných expozic ratingové systémy, které obecně splňují minimální požadavky na používání přístupu IRB a také, že používá vlastní odhady hodnoty LGD nebo konverzních faktorů způsobem, který obecně splňuje minimální požadavky na používání přístupu IRB, a to alespoň po dobu 3 let.

Banka, která je oprávněna používat přístup IRB, zařazuje každou expozici investičního portfolia do jedné z kategorií:

- a) expozice vůči centrálním vládám a centrálním bankám,*
- b) expozice vůči institucím,*
- c) podnikové expozice,*
- d) retailové expozice,*
- e) akciové expozice,*
- f) sekuritizované expozice, nebo*

g) ostatní expozice (Vyhláška 187/2012 Sb.).

Kapitálový požadavek se rovná min. 8 % z hodnoty rizikově vážených expozic. Výpočet hodnoty rizikově vážené expozice pro úvěrové riziko a pro riziko rozmělnění je založen na relevantních parametrech, které se vztahují k expozicím. Tyto parametry zahrnují:

- Pravděpodobnost selhání (PD - Probability of Default),
- Výše expozice při selhání EAD (Exposure at Default),
- Míra ztráty při selhání LGD (Loss Given Default),
- Doba splatnosti M (Maturity).

Přístup založený na interním ratingu (IRB) je krokem ve sbližování sofistikovaných postupů pro řízení rizik. Jde o přesnější a citlivější výpočet kapitálového požadavku pro úvěrové riziko, který bankám dává možnost šetřit regulační kapitál (Vyhláška 187/2012 Sb.).

..

4 Vlastní výsledky práce

4.1 Představení vybrané obchodní banky

Vybraná obchodní bank, dále jen „vybraná banka“, působí na trhu od roku 1993, od 1. ledna 1997 jako samotná akciová společnost s bankovní licencí ČNB. Z důvodu citlivosti dat, je v práci vybraná banka zachovaná v anonymitě.

Vybraná banka je členem skupiny v rámci celé Evropy, která provozuje 280 poboček a zaměstnává 4 500 zaměstnanců (data k 31. 12. 2013). Poskytování úvěrových produktů je jednou z hlavních obchodních činností vybrané banky. Tomu odpovídá důraz, který je kladen na řízení úvěrového rizika.

Vybraná banka uplatňuje při řízení rizik konzervativní politiku. To znamená, že každá transakce, kterou banka vědomě akceptuje riziko, má přinášet zisk přinejmenším v adekvátní míře podstupovaného rizika, avšak má být vnímána v kontextu celkového obchodního vztahu s klientem. Řízení úvěrového rizika zahrnuje identifikaci rizik, měření rizikové pozice a přijímání opatření vedoucích ke snížení podstupovaného úvěrového rizika. Proces probíhá na úrovni jednotlivého klienta i na úrovni úvěrového portfolia.

Při hodnocení úvěrové kvality klienta se banka zaměřuje zejména na analýzu jeho finanční situace, schopnost splácet poskytnutý úvěr z vlastního cash-flow a na dosavadní zkušenost s klientem. Posuzování a schvalování úvěrových návrhů probíhá nezávisle na obchodních útvarech. Schvalovací kompetence jsou delegovány představenstvem banky a jsou objemově rozčleněny do několika úrovní.

Vybraná banka provádí pravidelný monitoring jednotlivých angažovaností za účelem průběžného sledování kvality úvěrového portfolia. Tento proces zvyšuje pravděpodobnost, že možné budoucí selhání klienta bude včas rozpoznáno.

Vybraná banka dodržuje všechny regulatorní limity angažovanosti investičního portfolia.

4.2 Úvěrový proces ve vybrané bance

Úvěrový proces ve vybrané bance probíhá prostřednictvím obchodního poradce, tedy zaměstnance vybrané banky. Úvěrový proces probíhá v několika krocích, avšak před zahájením úvěrového procesu s potencionálním klientem je každý obchodní poradce povinen zkontrolovat, zda již klient nebyl v kontaktu s vybranou bankou v minulosti a případně s jakým výsledkem. Prověření klienta před zahájením úvěrového procesu je ve vybrané bance nezbytným krokem z důvodu udržení profesionality a také z důvodu předcházení úvěrovým podvodům. Po prověření, zda klient již není veden v systému vybrané banky, může obchodní poradce klienta kontaktovat a tím zahájit proces, který může vést k poskytnutí úvěru. Iniciace procesu může postupovat také opačně – banka je kontaktována přímo klientem a následně kontaktovaný poradce provede výše popsanou kontrolu.

Specifický je postup pro úvěry (převážně) fyzickým osobám, kde u některých produktů (typicky hlavně hypoteční úvěry) je podstatná část klientů externě zprostředkována. Tam prvotní kontakt obstará smluvní externí partner, který mnohdy předá i podstatnou část podkladů, jejich zhodnocení je opět zcela v režii vybrané banky a jejich interních zaměstnanců.

4.2.1 Úvěrový proces pro podnikatelské úvěry

Úvěrový proces pro podnikatelské úvěry je zahájen schůzkou, či návštěvou klienta a identifikací jeho potřeb. Účel schůzky s klientem se odvíjí dle toho, zda se jedná o nového či stávajícího klienta. U nového klienta se schůzka odvíjí dle strukturované podoby dané vybranou bankou:

- představení vybrané banky,
- zjištění potřeb bankovních produktů,
- projednání struktury úvěrového obchodu, cenových a ostatních podmínek,
- cross-selling,
- předání/převzetí příslušných podkladů,
- obstarání všech informací potřebných pro zpracování úvěrového návrhu a ratingu.

Obsah schůzky je uzpůsoben úrovni znalostí klienta a dosavadnímu vztahu k němu. O každé schůzce musí být pořízen zápis se stručným obsahem a výsledkem schůzky

a o vyjednaných následných krocích. První schůzka se dle interních směrnic vybrané banky musí uskutečnit s majitelem či jednatelem společnosti. V případě dalších jednání lze schůzku uskutečnit také s finančním ředitelem nebo obdobným pracovníkem na finanční pozici. V případě, že obchodní poradce vybrané banky po první schůzce získá dostatečné informace, zpracuje indikativní nabídku, která je zhodnocena v rámci obchodního úseku (např. soulad produktu a navrhovaných základních parametrů – marže, splatnosti atp.) a v případě akceptace klientem je zpracován úvěrový návrh.

Pokud se jedná o aktivního klienta, s nímž je banka stále v kontaktu a má přehled prostřednictvím zápisů ze schůzek o základních informacích a o provozních aktivitách klienta (dle interních směrnic vybrané banky se musí uskutečnit alespoň jedna schůzka za rok a to v provozním objektu společnosti), může být ve vybrané bance udělena výjimka pro urychlení jednání.

Před založením klienta do bankovního systému a odesláním úvěrového návrhu ke zpracování musí být k dispozici vyjádření od klienta ohledně vůle ke vzniku úvěrového vztahu a souhlas se zpracováním osobních údajů a také souhlas o zaslání dotazu do úvěrových registrů.

Samotné zpracování úvěrového návrhu je trojstupňové první kontakt a obchodní jednání vede s klientem obchodní poradce, ekonomickou a analytickou stránku úvěrového návrhu vypracuje úvěrový analytik (což je pracovník obslužné funkce obchodního úseku) a následně je tento návrh předložen upisovatelům rizika, kteří úvěr finálně posuzují.

Před vyhodnocením úvěrového návrhu a následným poskytnutím úvěru, je třeba provést důkladnou analýzu klienta. K vyhodnocení aktuální situace klienta je třeba zajistit kompletnost a aktuálnost všech podkladů, a tím umožnit jak řádnou analýzu u nově získaných klientů, tak průběžnou kontrolu bonity u již úvěrovaného klienta.

Podklady, jejichž zajištění je nezbytné k provedení analýzy, se v zásadě dělí na povinné a nepovinné – povinné musí být standardně k dispozici vždy v rámci posuzování individuálního úvěrového případu, nepovinné vznikají na základě posouzení jednotlivých upisovatelů rizika či úvěrových analytiků v průběhu zpracování daného případu.

Povinné podklady jsou standardně uchovávány v elektronické podobě v systému vybrané banky, nepovinné dokumenty mohou být ve vybrané bance uchovávány v rámci

elektronické složky, výjimečně v rámci fyzické složky, kterou pak spravuje odpovědný upisovatel rizika. Za povinné podklady jsou považovány:

- Finanční výkazy - finanční výkazy klienta (v případě, že je klient součástí konsolidovaného celku i konsolidované finanční výkazy) v plném rozsahu včetně přílohy účetní závěrky a dalších relevantních dokumentů jako výroční zprávy, zprávy auditora a zprávy o vztazích mezi propojenými osobami. Průběžné finanční výkazy musí být podepsány statutárním zástupcem, finančním ředitelem společnosti nebo jinou osobou odpovědnou za vedení účetnictví.
- Daňové přiznání klienta.
- Předložení podkladů týkajících se zajištění úvěru (např. listy vlastnictví, fotografie předmětu zajištění atp.).
- Formulář bilanční analýzy (včetně řádné syntetiky účtů a jejich pod účtů).
- Struktura pohledávek a závazků klienta dle splatnosti.
- Potvrzení o bezdlužnosti vůči zdravotním pojišťovnám, finančnímu úřadu a příslušné správě sociálního zabezpečení.
- Výpisy bankovních účtů za poslední tři měsíce v případě žádosti o provozní financování nového úvěrového klienta.

Povinné podklady zajištěné zaměstnanci banky:

- Výpis z registrů (CRU, BRKI).
- Interní úvěrová žádost – odvíjí se dle typu zajištění. Interní úvěrová žádost tedy může být založena jako žádost bez zajištění či jako žádost o úvěr zajištěný.
- Výpočet výnosnosti a rizikových nákladů.
- Transformované finanční výkazy klienta.
- Klientská žádost o financování, indikativní nabídka podepsaná od klienta.
- Interní e-mailová komunikace – pokud existuje a pokud není zohledněna (zpracována, součástí) v úvěrovém návrhu.
- Další standardní podklady požadované jednotlivými specifickými (zejména produktovými) metodikami.

Mezi nepovinné podklady patří veškeré ostatní dokumenty, které v rámci zpracovávání případu zhodnotí upisovatel rizika či úvěrový analytik jako důležité

pro schválení úvěrové angažovanosti a současně vyhodnotí evidenci těchto podkladů jako relevantní pro další průběh úvěrového vztahu s klientem, aniž by postačovalo uvedení relevantních informací z těchto podkladů v samotném úvěrovém návrhu. Standardně zajistí evidenci těchto podkladů příslušný upisovatel rizika – vzhledem k tomu, že není jasná forma ani formát těchto podkladů, může být dokument uchováván jak elektronicky, tak v již zmíněné fyzické složce.

V rámci posuzování bonity nových klientů je upisovatel rizika oprávněn (za účelem redukce rozsahu potřeby) vyžádat podklady a informace při vyhodnocování úvěrového návrhu. Klient na požadavek upisovatele rizika je povinen předložit následující dokumenty, které sice nejsou kategorizovány jako standardně povinné pro všechny případy, avšak mohou přispět k lepšímu posouzení kredibility, a proto je ze strany upisovatelů rizika v individuálních případech jejich doložení důvodné:

- čestné prohlášení o privátních majetkových poměrech vlastníků klienta,
- aktuální knihu pohledávek a závazků (saldokonta),
- obratovou předvahu,
- organigram ekonomicky spjaté skupiny,
- finanční výkazy firem vlastnický propojených s klientem včetně informací o vzájemných výnosech a nákladech, pohledávkách a závazcích,
- business plán pro následující období, informace o zakázkovém krytí,
- dodavatelsko-odběratelské smlouvy, nájemní smlouvy.

Podklady, které klient musí předložit k vyhodnocení úvěrového návrhu, se také odvíjí od zajištění daného úvěrového obchodu. Sjednání zajištění je zapotřebí řádně dokumentovat, aby byla zabezpečena nenapadnutelnost jeho titulu a případně prokázána existence modu. Zejména je zapotřebí obstarat podpisy a potvrzení ze strany smluvních stran v požadované kvalitě, včetně prověření jejich totožností (včetně zajištění kopie příslušného dokladu), plných mocí či existenci úředních ověření.

Pro platnost a vymahatelnost sjednávaného zajištění je nutné:

- vždy analyzovat společenskou smlouvu/stanovy subjektu, který poskytuje zajištění z pohledu existence požadavků na souhlas orgánů společnosti s poskytnutím zajištění (a pokud jsou stanoveny, tak je případně vyžadovat před poskytnutím zajištění),

- v případě, že zajištění poskytuje osoba „ve skupině“, vyžadovat případně dle aktuální legislativy souhlas valné hromady či dozorčí rady (není nutná forma notářského zápisu, podpisy však musí být úředně ověřeny) poskytovatele zajištění, udělený před samotným poskytnutím zajištění (banka bude disponovat akceptovatelným vzorem takového souhlasu),
- v případě, že předmětem zajištění bude „hodnota“, kterou banka vyhodnotí jako „podstatnou část závodu“, pak bude vybraná banka vyžadovat souhlas valné hromady poskytovatele zajištění udělený před akceptací zajištění – tento souhlas valné hromady musí mít formu notářského zápisu. Aktuálně je z právního pohledu zatím nejasné, co se míní podstatnou částí závodu (např. je jediný dům v developerském projektu samotným závodem či nikoliv?).

Ocenění jednotlivých zajišťovacích instrumentů je vždy založeno na stanovení jeho tržní hodnoty, musí být prováděno na prodejní linii nezávislým subjektem s dostatečnou kvalifikací a doloženo relevantními podklady. Zajišťovací instrument musí být sjednán vždy na období, které odpovídá délce trvání úvěrové angažovanosti či převyšovat dobu úvěrové angažovanosti.

Na základě předložených podkladů od klienta a zpracovaných od zaměstnance banky je zpracována analýza úvěruschopnosti klienta. Úvěruschopnost klienta je ověřována pomocí analýzy:

- finanční a majetkové struktury podniku – pomocí předložených výkazů je zkoumán vztah majetku podniku, jeho závazků a jejich finanční rovnováha,
- ukazatele optimální míry zadluženosti,
- cash flow,
- analýza podnikatelského záměru a kvality zajištění.

Ze zjištěných poznatků je stanoven interní rating. Interní rating je přiřazen každému klientovi, jelikož každý klient představuje pro vybranou banku určitou míru úvěrového rizika. V zásadě se u klienta žádajícího o poskytnutí podnikatelského úvěru vychází z účetních výkazů a předložených finančních údajů. Ve vybrané bance jsou údaje

tvořící rating kategorizovány na „hard facts“, jež vycházejí z finančních výkazů a na „soft facts“, vycházející ze zjištěných údajů obchodního manažera.

Po obdržení všech potřebných podkladů od klienta provede obchodní poradce jejich kontrolu a vypracuje úvěrovou žádost s konkrétní nabídkou. Klientovi se běžně vypracovává standardizovaná žádost dle jednotlivých produktů, v případě, že obchodní poradce na schůzce/kách s klientem vyjedná specifické podmínky, je vytvořena individuální žádost o úvěr.

Poté co obchodní poradce vybrané banky překontroluje úplnost všech podkladů, přechází se k samotnému posouzení žádosti o úvěr. Vyhodnocení žádosti o podnikatelský úvěr probíhá v několika krocích.

Vyhodnocení úvěrové žádosti probíhá jako posouzení doposud získaných informací, je prováděno manuálně a výsledkem je posouzení spolehlivosti žadatele v rizikové oblasti definované strategií vybrané banky. V rámci rozhodnutí o žádosti o úvěr se posuzuje, zda jsou potřeba zohlednit i ostatní relevantní rizika ovlivňující míru rizika s důrazem na možnost splácení dluhu ze strany klienta a v návaznosti na jejich analýzu je zohlednit při stanovení podmínek úvěrového obchodu.

Posouzení je prováděno na základě ověření doposud zjištěných informací a kontroly úvěruschopnosti klienta, kde jsou podrobně posuzovány jednotlivé aspekty dílčích analýz. Upisovatel rizika má v průběhu posuzování žádosti možnost vrátit žádost k přepracování obchodnímu zástupci k doplnění či k opravě relevantních informací, jelikož bez úplných informací není možné poslat žádost k dalšímu kroku úvěrového procesu.

Požadování dodatečných podkladů bylo v minulosti ve vybrané bance „brzdou“ úvěrového procesu, která byla do značné míry eliminována zapojením úvěrových analytiků, kteří jsou reálně schopni zpracovat návrh do daleko většího detailu než sami obchodní poradci a tudíž se tímto šetří čas a energie v samotném procesu schvalování.

Po dokončení potvrzení doposud získaných informací dává upisovatel rizika doporučení k úvěrovému rozhodnutí. Doporučení k úvěrovému rozhodnutí zadává upisovatel rizika do úvěrové aplikace za pomoci statusů:

- schváleno – zadáním statusu „schváleno“ upisovatelem rizika končí fáze vyhodnocení žádosti o úvěr, přičemž je obvyklé stanovit dodatečné podmínky platnosti schválení,

- zamítnuto - zadáním statusu „zamítnuto“ upisovatel rizika ukončí nejen fáze vyhodnocení žádosti o úvěr, ale i celý úvěrový případ.,
- vráceno k přepracování – zadáním statusu „vráceno k přepracování“ upisovatel rizika spolu s uvedením důvodu v poznámce, je případ vrácen zpět na relevantního pracovníka prodeje k doplnění chybějících informací, příp. doložení dodatečných dokladů.

V případě schválení úvěrové žádosti jsou nastaveny podmínky čerpání a další podmínky, které musí splnit klient po čerpání. Podklady, které slouží k vyhodnocení úvěrové žádosti současně slouží i jako podklad pro vyhotovení úvěrové smluvní dokumentace. Úvěrovou smluvní dokumentaci představuje:

- úvěrová smlouva,
- akceptační dopis (v případě některých specifických produktů, obvykle ale mimo oblast podnikatelských úvěrů),
- zajišťovací smluvní dokumentace,
- ostatní smluvní dokumentace (např. smlouvy o správě finančních prostředků aj.).

K vyhotovení této dokumentace může být použito jen schválených a aktuálních šablon vybrané obchodní banky. Jakékoliv požadavky na nestandardní úpravy jsou předkládány k posouzení právnímu oddělení. Dokumentace se vyhotovuje zásadně v českém jazyce, na výslovné přání klienta je možné použít neautorizovaný dvojjazyčný překlad. Smluvní dokumentace je kontrolována z hlediska shody údajů se schválenou žádostí o úvěr a případnými souvisejícími podklady. Ze strany klienta je smluvní dokumentace podepisována žadatelem příp. spolužadatelem o úvěr. Nedílnou součástí úvěrové smluvní dokumentace jsou dle produktů:

- Všeobecné úvěrové podmínky,
- Všeobecné obchodní podmínky,
- Úvěrové podmínky,
- Podmínky pro vydání a užívání kreditních karet,
- Sazebník poplatků za poskytování peněžních a obchodních služeb.

V úvěrové smlouvě jsou stanoveny podmínky, které musí klient splnit pro umožnění čerpání, jakož i další pravidla, která musí dodržovat v průběhu úvěrového vztahu, a která tento vztah definují.

Čerpání úvěru po kontrole plnění podmínek čerpání probíhá např.:

- a) nastavením kontokorentního rámce na určený účet, který je klientovi plně k dispozici,
- b) poskytnutím finančních prostředků na určený účet (klientův či speciální), které slouží k úhradě v souladu s úvěrovou smlouvou / účelem úvěru (typicky postupné čerpání investičního úvěru na výstavbu);
- c) neúčelovým poskytnutím úvěrových prostředků na určený účet;
- d) poskytnutím bankovní záruky či akreditivu;
- e) zasláním prostředků (prostřednictvím klientova účtu) na účet jiné banky za účelem refinancování úvěru jiné banky.

V závislosti na typu úvěrového produktu se odvíjí povinnost žadatele mít či si založit soukromý běžný účet u vybrané banky a vést jej po celou dobu trvání úvěrového vztahu. Pro podnikatelské úvěry tato povinnost platí bez výjimky. Obvykle je podnikatelský subjekt také povinen vést přes účty, které byl u vybrané banky povinen sjednat, jisté minimální obraty. Založený běžný účet je uveden v úvěrové smlouvě a úvěr může být řádně splácen pouze z tohoto účtu a v měně, ve které je čerpán. Úvěr může být splácen různými způsoby v závislosti na typu poskytnutého produktu. Nejčastějšími možnostmi splácení je kapitálové (po celou dobu je neměnná výše jistiny, která se poté pravidelně umořuje a mění s úrokem) a anuitní splácení. Výše splátky anuitního úvěru v sobě zahrnuje splátku jistiny i úroku. Vybraná banka se v praxi potýká s problematicky řešeným anuitním splácením v kombinaci s proměnlivou úrokovou sazbou (vázanou např. na PRIBOR či jinou referenční sazbu). Díky proměnlivé sazbě dochází ke složitým přepočtům splátek dle aktuální výše sazby a požadavku klienta.

Klient si může zvolit den v měsíci, kdy bude úvěr splácet, a to bez ohledu na datum žádosti. Během splácení úvěru může dojít ke změně smluvního vztahu mezi klientem a bankou. Za změny smluvního vztahu je považováno přerušení splácení, změna výše

splátky, změna doby splatnosti. Změny směřující k úlevě ve splátkové zátěži klienta se pečlivě hodnotí s ohledem na kategorizaci pohledávek z finanční činnosti dle regulace. V případě řádného splácení je výše úrokové sazby neměnná po celou dobu trvání úvěru.

Na základě žádosti klienta může být úvěr (nebo jeho část) kdykoliv předčasně splacen(a), obvykle se s tím ale pojí smluvní sankce.

Smluvní vztah s klientem končí úplným splacením úvěru řádnými splátkami ve stanovené době splatnosti. V rámci celkového splacení závazku vybrané bance je poslední splátka vyčíslena na základě nesplaceného zůstatku úvěru a je vždy buď nižší, nebo maximálně stejně vysoká jako předcházející řádné splátky. O doplacení úvěru v rámci poslední splátky vybraná banka klienta informuje formou posledního výpisu z úvěrového účtu. Po splacení úvěru jsou klientovi vráceny zajišťovací instrumenty, zajištění je též vymazáno z příslušných rejstříků a úvěrový účet je zrušen.

4.2.2 Úvěrový proces pro úvěry fyzickým osobám

Úvěrový proces pro úvěry fyzickým osobám je zahájen schůzkou v prodejním místě vybrané banky a identifikací jeho potřeb. Účel schůzky s klientem se odvíjí dle toho, zda se jedná o nového či stávajícího klienta. U nového klienta se schůzka odvíjí dle strukturované podoby dané vybranou bankou:

- představení vybrané banky,
- zjištění potřeb bankovních produktů,
- projednání struktury úvěrového obchodu, cenových a ostatních podmínek,
- cross-selling,
- předání / převzetí příslušných podkladů,
- definování případných zajišťovacích instrumentů.

Pro úvěry fyzickým osobám je typické zprostředkování externím poradcem, který obstarává prvotní kontakt s klientem, výběr nejlepší nabídky či nabídek služeb pro klienta a pak jej nasměruje na příslušnou pobočku vybrané banky. Další zpracování mezi externími a interními prodejci se neliší.

Před zahájením úvěrového procesu je nezbytné prověření žadatele v interních a externích registrech. Přehled automaticky prováděných kontrol systémem vybrané banky uvádí tabulka č. 2.

Tabulka č. 2: Automaticky prováděné kontroly systémem banky

Kontola	Interní a externí databáze
Insolvence žadatele	Insolvenční rejstřík
Insolvence zaměstnavatele	Insolvenční rejstřík
Žadatel na black listu	Interní black list
Exekuce na žadatele	Inrerní registr exekucí
Interní platební morálka	Denní snímky expozic po splatnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud je výsledek jedné z kontrol uvedených v tabulce posouzen jako negativní, žádost je automaticky systémem okamžitě zamítnuta. Výše uvedené kontroly jsou provedeny pro žadatele i spolužadatele. Provedení tohoto posouzení je pouze pro nově příchozí klienty.

V případě kladného výsledku automatického prověření zpracuje obchodní poradce dle zjištěných informací o konkrétních úvěrových potřebách, prvotní orientační nabídku a předá předšmluvní informace, čímž klient dostává možnost zvážit, zda nabízený úvěr odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Dle interních směrnic vybrané banky je nutné, aby obchodní poradce vyhotovil záznam ohledně toho, zda klient před smluvní informace převzal a potvrdil, že mu byly vysvětleny. V případě, že má žadatel zájem o úvěrový obchod, je vyzván k předložení podkladů.

Proto, aby mohl být úvěr poskytnut, je potřeba provést analýzu klienta. K vyhodnocení aktuální situace úvěrového klienta je potřeba zajistit kompletnost a aktuálnost všech podkladů a tím umožnit jak řádnou analýzu u nově získaných klientů, tak průběžnou kontrolu bonity u již úvěrovaného klienta. Podklady se v zásadě dělí na povinné a nepovinné – povinné musí být standardně k dispozici vždy v rámci posuzování individuálního úvěrového případu, nepovinné vznikají na základě posouzení jednotlivých upisovatelů rizika v průběhu zpracování daného případu. Pro potřeby zpracování úvěrové žádost musí žadatel doložit:

- doklad prokazující totožnost,
- potvrzení o výši příjmu,
- výpisy z účtu, na který je zasílána mzda za poslední 3 měsíce,
- daňové přiznání za poslední dvě zdaňovací období,
- pracovní smlouvu a případné dodatky,

- podepsanou a vyplněnou klientskou žádost o financování,

Dle potřeb upisovatele rizika může být žadatel vyzván o doplnění dalších potřebných dokladů, mezi které patří:

- Doklady související s případným zajištěním (např. vinkulace pojistných smluv, apod.).
- Souhlas manžela / manželky s ručením partnera, pokud nemají zúženo nebo vypořádáno společné jmění manželů, což musí být písemně doloženo.
- Žadatelé, kteří jsou rozvedení, dokládají vždy pravomocný rozvodový rozsudek, a to pro ověření případných nákladů na stanoveném výživném. Vypořádání společného jmění manželů pro dobu před nebo po rozvodu je dokládáno na vyžádání.

Podklady, které klient musí předložit, se dále odvíjí od zajištění daného úvěrového obchodu, které je definováno produktem. Zajišťovací instrument musí být sjednán vždy na období, které odpovídá déle trvání úvěrové angažovanosti či převyšovat dobu úvěrové angažovanosti. Zajišťovací instrument musí disponovat dostatečnou hodnotu pro pokrytí celkové úvěrové angažovanosti v případě defaultu klienta. Z tohoto důvodu je každý zajišťovací instrument podroben supervizi, kde jsou identifikovány veškerá potenciální rizika ohrožující hodnotu nemovitosti a určení hodnoty. Určení hodnoty je stanoveno na základě ocenění, které je založeno na stanovení tržní hodnoty, musí být prováděno na prodejní linii nezávislým subjektem s dostatečnou kvalifikací a doloženo relevantními podklady.

Povinností obchodní poradce je zajistit:

- Kalkulátor příjmů a výdajů – jedná se o excelovou aplikaci, která umožňuje, společně s dalšími zohledňovanými parametry, při schvalování úvěru počáteční hodnocení schopnosti žadatele / spolužadatele / ručitele splácet úvěr (ručit za úvěr) ze svých příjmů v porovnání se základními výdaji, neboli výpočet volného cash flow. V rámci kalkulátoru je také řešena:
 - Roční procentní sazba nákladů (RPSN) - RPSN udává, kolik procent z původní dlužné částky musí spotřebitel za jeden rok zaplatit v souvislosti

se splátkami, poplatky, pojištěním, správou a dalšími případnými výdaji spojenými s úvěrem. Výpočet tedy zohledňuje nejen splácení úroků, ale i platby dalších nákladů na úvěr. Banka má povinnost klienta o výši RPSN.

- Nezapočítané kontokorentní úvěry a kreditní karty.
 - Výpočet vážené úrokové sazby a poplatku.
 - Výpočet měsíční splátky.
 - Celková částka, která bude klientovi vyčíslena k zaplacení.
- Výpis z registrů (CRU, BRKI) - obchodní poradce je povinen zajistit dotaz na žadatele, případně spolužadatele do bankovního a nebankovního registru klientských informací. Cílem je posoudit platební morálku žadatele u jiných úvěrových institucí a identifikovat potencionální riziko delikvence. V případě, že je jeden z výsledku prověření platební morálky negativní, žádost je zamítnuta. Kontrola v registrech se provádí vždy, když klient žádá o nový úvěr.

V případě, že po prověření žadatele v úvěrových registrech je možné v úvěrové žádosti pokračovat, je obchodní poradce povinen vyhotovit také interní rating. Interní rating je zpracováván pro každý nový úvěrový produkt a pro některé změny (např. při odkladu splátek, při vyvázání/přistoupení klienta, navýšení úvěru, prodloužení/zkrácení splatnosti apod.). Interní rating je automaticky vyplněn z údajů zadaných v systému vybrané banky dle předložených podkladů od žadatele (pracovník prodeje provádí v interním ratingu pouze kontrolu úplnosti a správnosti dat a doplňuje pouze obor, ze kterého plynou hlavní příjmy a případné komentáře). V případě, že je interní rating nevyhovující, žádost o úvěr se zamítá.

Na základě předložených podkladů od klienta a zpracovaných od zaměstnance vybrané banky je zpracováno vyhodnocení úvěrové žádosti.

Vyhodnocení úvěrové žádosti probíhá jako posouzení doposud získaných informací, je prováděno manuálně a výsledkem je posouzení spolehlivosti žadatele v rizikové oblasti definovanou strategií vybrané banky. V rámci rozhodnutí o žádosti o úvěr se posuzuje, zda jsou potřeba zohlednit i ostatní relevantní rizika ovlivňující míru rizika s důrazem na možnost splácení dluhu ze strany klienta a v návaznosti na jejich analýzu zohlednit tyto rizika při stanovení podmínek úvěrového obchodu. Posouzení je

prováděno zvlášť pro žadatele a zvlášť pro spolužadatele a závisí na výsledku úvěrového registru, ratingu, na výše ocenění zajištění pohledávky a dalších kontrol. Upisovatel rizika má v průběhu posuzování žádosti možnost vrátit žádost k přepracování obchodnímu zástupci k doplnění či k opravě relevantních informací, jelikož není možné poslat žádost k dalšímu kroku úvěrového procesu. Po dokončení potvrzení doposud získaných informací dává upisovatel rizika doporučení k úvěrovému rozhodnutí. Doporučení k úvěrovému rozhodnutí zadává upisovatel rizika do úvěrové aplikace za pomoci statusů:

- schváleno – zadáním statusu „schváleno“ upisovatelem rizika končí fázi vyhodnocení žádosti o úvěr.
- zamítnuto - zadáním statusu „zamítnuto“ upisovatelem rizika končí nejen fázi vyhodnocení žádosti o úvěr, ale i celý úvěrový případ.
- vráceno k přepracování – zadáním statusu „vráceno k přepracování“ upisovatel rizika spolu s uvedením důvodu v poznámce, vrátí případ zpět na relevantního pracovníka prodeje k doplnění chybějících informací, příp. doložení dodatečných dokladů.

V případě schválení úvěrové žádosti je postupováno stejně jako v případě úvěrů pro podnikatelské úvěry (kapitola 4.2.1), přičemž požadavky na úvěrovou dokumentaci a na následnou správu klienta jsou adekvátně menší.

4.2.3 Zhodnocení úvěrových procesů

Úvěrový proces ve vybrané bance odpovídá požadavkům, které jsou stanoveny regulátorem. Vybraná banka je schopna, dle postupů ukotvených v interních směrnících, dostatečně eliminovat riziko, aby neohrozilo stabilitu banky, její zisk a likviditu. Úvěrový proces je v současnosti pro vybranou banku dostačující a je možné ho nadále aplikovat.

Úvěrový proces ve vybrané bance, dle analýzy interních směrnic, je převážně zajišťován lidským faktorem, tedy zaměstnanci vybrané banky. Pro zkvalitnění úvěrového procesu je bance doporučeno zaměřit se na posuzování úvěrového rizika za pomoci jiných možností, než je pouze lidský faktor, který může způsobit operační riziko, které jako každé jiné riziko může vybranou banku ohrozit. Doporučenou možností by bylo zavedení částečné automatizace, z počátku pouze u úvěrového procesu pro fyzické osoby, jelikož

jednotlivá prověření probíhají v adekvátně menším rozsahu a pracuje se s nižší úvěrovou angažovaností, než v rámci úvěrového procesu pro podnikatelské úvěry.

Částečná automatizace úvěrového procesu pro fyzické osoby by znamenala rozšíření zautomatizovaných kontrol, které v současnosti ve vybrané bance probíhají. Rozšíření zautomatizovaných kontrol by se především mělo zaměřit na vyhodnocování získaných informací z bankovních a nebankovních registrů. V současnosti nejsou stanovena jasná pravidla pro vyhodnocování a je tedy možné, že každý pracovník v rámci vyhodnocování posoudí informace z registrů s jiným výsledkem. Řešením by bylo automatické vyhodnocování na základě stanovených kritériálních vah, na jejichž základě by byl určen status, který by automaticky úvěr doporučil k dalšímu zpracování, či by celý proces ukončil. Tato automatizace by pro vybranou banku byla snadno aplikovatelná, jelikož podobný systém již funguje v rámci automatického vyhodnocení ve veřejných registrech.

Návrh pro zkvalitnění úvěrového procesu pro podnikatelské úvěry, je zaměřen se na podrobnou analýzu úvěruschopnosti. Analýza úvěruschopnosti v současnosti ve vybrané bance probíhá na základě poskytnutých finančních výkazů. Finanční výkazy mají však omezené vypovídající schopnosti účetních informací, a proto je nezbytné zkvalitnění této analýzy. Pro zkvalitnění analýzy úvěruschopnosti klienta je navržena kontrola platebního styku. Kontrola platebního styku by se podrobně zaměřila na aktuální výpisy z běžného účtu klienta. Informace získané z výpisů z běžného účtu mohou reálně odhalit finanční situaci klienta, tedy odhalení reálných prostředků, kterými klient disponuje, reálný přehled o pohledávkách a případných dalších převodech finančních prostředků mezi účty. Platební styk není reálně možné ovlivnit, a tudíž jsou jeho vypovídající schopnosti o finanční situaci klienta považovány za důvěryhodné. Analýza platebního styku představuje nejlepší způsob odhalení rizikovosti klienta, a tedy zabránění stanovení nízké úrokové sazby, která by neodpovídala ceně za riziko a také by předcházela selhání klienta z důvodu neschopnosti splácet závazky.

Kontrola platebního styku by také mohla předcházet nesrovnalostem v případě financování na základě předložených pohledávek a úvěrový proces by se stal efektivnější.

Analýza úvěruschopnosti je aplikovatelná i na úvěrový proces pro úvěry poskytované fyzickým osobám, ale zde nehrozí takové ztráty, proto zavedení prověření platebního styku není nezbytným krokem.

Vybraná banka v současnosti není bankou, která by disponovala objemným množstvím klientů, kteří by u ní měli otevřený běžný účet. Zavedení této kontroly by bylo aplikovatelnější v případě, kdyby vybraná banka disponovala informacemi o platebním styku svých klientů, avšak není to nezbytnou podmínkou pro zavedení.

4.3 Kvantifikace úvěrového rizika

Pro vykazání co nejmenšího úvěrového rizika je nezbytné, aby se banka zaměřila na eliminování rizika převážně během úvěrového procesu a vkládala své zdroje do kvalitních aktiv, která v případném selhání přinesou co nejmenší riziko. Zároveň chce vybraná banka vykazovat a stále maximalizovat zisk, a to bez jakékoliv akceptace rizikových obchodů není možné. Z důvodu maximalizace zisku tedy musí vybraná banka hledat vhodnou kombinaci ziskovosti a rizikovosti. Proto, aby banka dosáhla optimální kombinace, je nezbytné předvídat očekávanou ztrátu.

4.3.1 Očekávaná ztráta

Výpočet očekávané ztráty je řešen za pomoci vztahu:

$$\text{Očekávaná ztráta} = \text{PD} * \text{LGD} * \text{EAD}^{12}$$

Kde:

Pravděpodobnost selhání (PD) vybraná banka definuje jako pravděpodobnost výskytu situace selhání protistrany v období jednoho roku k datu vytvoření/aktualizace ratingu.

Selhání (Default) znamená situaci, ve které dojde ke splnění alespoň jedné z následujících podmínek:

- protistrana nedodrží své závazky řádným způsobem a včas bez toho, aby banka musela vymáhat své nesplněné pohledávky pomocí realizace zajištění (credit protection),
- situace, kdy se nachází více než 90 dnů po splatnosti alespoň jedna splátka jistiny nebo úroku a poplatků vyplývajících z jakéhokoliv závazku protistrany vůči bance. Banka nevezme tuto podmínku v potaz, pokud je částka po splatnosti zanedbatelná;

¹² Zpracováno dle Witzany, 2010.

banka definuje tuto "zanedbatelnost" s ohledem na částku, kterou nevymůže při odpisu pohledávky.

Tabulka č. 3: Kategorizace pohledávek

ČNB kategorie	Podkategorie	Rating vybrané banky
Bez selhání dlužníka	0 - Standardní	1 - 25
	1 - Sledované	
Se selháním dlužníka	2 - Nestandardní	26
	3 - Pochybné	
	4 - Ztrátové	

Zdroj: vlastní zpracování dle ČNB a interních směrnic vybrané banky

Ratingová stupnice se skládá z 26 stupňů (viz tabulka č. 4), kde každému stupni odpovídá pravděpodobnost selhání. Na této ratingové stupnici je každému stupni přiřazeno rozpětí pravděpodobnosti selhání a k tomuto rozpětí jsou určeny průměrné hodnoty. Rating protistrany se určí přiřazením vypočtených hodnot pravděpodobnosti selhání k patřičnému rozpětí hodnot pravděpodobnosti selhání na ratingové stupnici pro každou ratingovou úroveň.

Vytvořená ratingová stupnice a pravděpodobnost selhání se používá za účelem:

- porovnávání a rozlišování protistran podle úrovně úvěrového rizika,
- porovnávání různých segmentů protistran podle úrovně úvěrového rizika,
- vytváření reportů týkajících se úvěrového rizika,
- měření a určování opravných položek (pro úvěry hodnocené ratingem 1-25),
- stanovení cen, které zohledňují ztráty související s úvěrovým rizikem,
- hodnocení úrovně očekávaných a neočekávaných ztrát,
- kalkulace ekonomického kapitálu.

Tabulka č. 4: Ratingová stupnice vybrané banky

Ratingový stupeň	Riziko	Průměrné PD	Ratingový stupeň	Riziko	Průměrné PD
1	Nízké	0,01%	14	Mírné	2,51%
2	Nízké	0,02%	15	Mírné	3,23%
3	Nízké	0,05%	16	Mírné	4,15%
4	Nízké	0,09%	17	Vysoké	5,34%
5	Nízké	0,19%	18	Vysoké	6,87%
6	Nízké	0,32%	19	Vysoké	8,83%
7	Nízké	0,43%	20	Vysoké	11,36%
8	Nízké	0,55%	21	Vysoké	14,62%
9	Nízké	0,71%	22	Vysoké	18,80%
10	Nízké	0,92%	23	Vysoké	24,18%
11	Nízké	1,18%	24	Vysoké	31,11%
12	Mírné	1,52%	25	Vysoké	40,01%
13	Mírné	1,95%	26	Selhání	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování dle směrnic vybrané banky

Ratingová stupnice je aplikována bankou všeobecně s ohledem na úvěrové portfolio a považuje se za srovnatelnou s ratingy poskytovanými externími ratingovými agenturami S&P a Moody's and Fitch, přičemž banka užívá i konverzní tabulku své ratingové stupnice na rating těchto agentur.

LGD představuje procento ekonomické ztráty při selhání dlužníka a čímž vybraná banka referuje na kvalitu zajištění. Je stanoven dle odhadu bankovní skupiny, do které vybraná banka spadá. Vybraná banka historicky nemá dostatek podkladů, aby nemusela přebírat odhady od bankovní skupiny, neboť počty uzavřených defaultních případů dle jednotlivých typů zajištění nejsou dostatečně vysoké, aby bylo možno statisticky průkazně tyto údaje zpracovat. V neposlední řadě pokrývají na svůj počet příliš dlouhé časové období a jsou nepravidelně distribuované v tomto období. Jakmile bude takovýto parametry disponovat, stanoví parametry LGD podle vlastního měření.

LGD je pro jednotlivé expozice stanoveno na základě jejich zajištění, pokud je expozice zajištěna více zajišťovacími instrumenty, je rozdělena na jednotlivé části dle typu zajišťovacích instrumentů a souvisejícím LGD. Ve vybrané bance je možné zajistit úvěr různými zajišťovacími instrumenty, proto je odhad LGD proveden zvlášť

pro podnikatelské úvěry (viz tabulka č. 5) a zvláště pro úvěry, které jsou poskytovány fyzickým osobám (viz tabulka č. 6).

Tabulka č. 5.: LGD stanovené pro expozice plynoucí z podnikatelských úvěrů

Podnikové expozice	LGD (%)
Finanční kolaterál	0%
Bankovní záruky	30%
Nemovitosti	35%
Movité věci	40%
Ostatní zajištění	45%
Nezajištěno	45%

Zdroj: vlastní zpracování dle směrnic vybrané banky

Tabulka č. 6: LGD stanovené pro expozice plynoucí z úvěrů pro FO

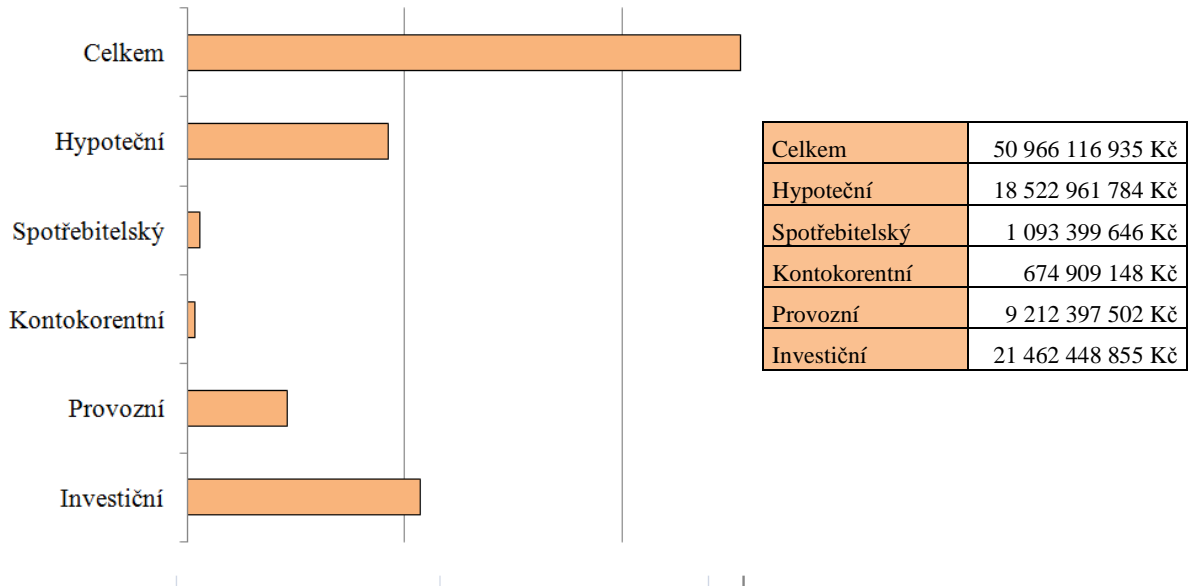
Expozice z úvěrů pro FO	LGD (%)
Finanční kolaterál	6%
Obytné nemovitosti	24%
Nebytové nemovitosti	34%
Nezajištěno	52%
Ostatní zajištění	55%

Zdroj: vlastní zpracování dle směrnic vybrané banky

EAD představuje objem expozice při selhání. U rozvahové expozice je roven její rozvahové (účetní) výši. U podrozvahové je třeba provést odhad, jaká její část se do okamžiku selhání změní na rozvahovou. V této práci počítáno pouze s rozvahovými expozicemi, nebude tak prováděn odhad podrozvahových expozic, jelikož je z datového hlediska velmi obtížné rozlišit jednotlivé druhy podrozvahových expozic od sebe a docházelo by tak ke zmatečným výsledkům. Podrozvahové expozice v této práci představují nevyčerpaný rámec kontokorentního úvěru. Nečerpaný zůstatek kontokorentního úvěru není podrozvahovým obchodem, pouze je evidován na podrozvaze. Výše podrozvahových expozic může být pro výpočet očekávané ztráty zanedbatelná, jelikož nepředstavuje velký podíl objemu k celkovému úvěrovému portfoliu.

V této práci je pracováno s pěti typy úvěrů rozdělených do kategorií dle úvěrového procesu, dle kterého jsou zpracovány. Graf č. 1 znázorňuje podíl jednotlivých typů úvěrů dle objemu expozic na celkové výši.

Graf č. 1: Rozdělení expozic dle jednotlivých typů úvěrů

Zdroj: vlastní zpracování

Podnikové expozice

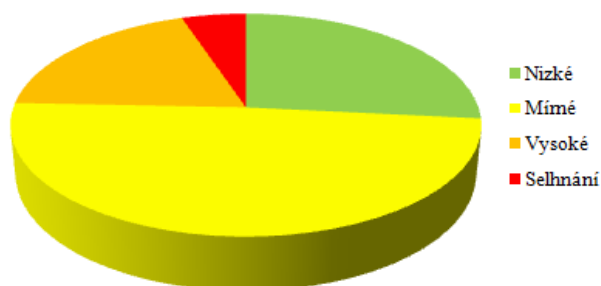
Objem úvěrů spadající do podnikové expozice, vznikají poskytnutím provozního či investičního úvěru. Největší objem na celkovém úvěrovém portfoliu tvoří expozice z investičního úvěru.

Podnikové expozice jsou však ve vybrané bance zajišťovány finančním kolaterálem, bankovními zárukami, nemovitostmi (bez ohledu, zda se jedná o bytovou či nebytovou nemovitost) a movitými věcmi. Kategorie zajištění „Ostatní“ zahrnuje vinkulace pojištění a ručení. Podnikové expozice jsou v praxi dozajišťovány zástavou či zajišťovacím postoupením pohledávek. Pohledávkám je ve vybrané bance přidělena nulová hodnota, a proto nefigurují v kategorii zajištění, neboť se jedná o proměnlivou položku. Zástava či postoupení pohledávek je spíše povinnou součástí určitých typů úvěrových obchodů, typicky provozního financování, projektového financování spláceného z nájmu a další.

Investiční úvěr

Investiční úvěr je úvěr, který je poskytován na financování podnikatelské investice, tedy na financování dlouhodobého majetku. Vybraná banka disponuje portfoliem, které kvalitativně odpovídá pozici vybrané banky na trhu. Klienti, kterým byl poskytnut investiční úvěr, představují pro banku převážně mírné riziko (viz graf č. 2).

Graf č. 2: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí investičního úvěru dle míry rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Z analýzy portfolia vybrané banky je patrné, že investiční úvěr je zajišťován finančním kolaterálem, zárukami, nemovitostmi a movitými věcmi (viz tabulka č. 7). Za hlavní zajištění investičního úvěru je považována nemovitost, zajištění nemovitostmi tvoří 87 % na celkové výši zajištění tohoto typu úvěru. Banky akceptují v některých speciálních případech jako součást zajištění investičního úvěru také bankovní záruku další banky. Bývá tak obvykle v případech projektů různých start-upů a dalších projektů, které mohou být podporovány poskytnutím bankovní záruky Českomoravskou Záruční a Rozvojovou Bankou nebo také v případě, kdy vlastní zdroje klienta vložené do projektu jsou „nahrazeny“ bankovní zárukou a vybraná banka financuje 100% investice. Bankovní záruky tak tvoří nepatrnou část v celkové výši expozic plynoucí z investičního úvěru.

Tabulka č. 7: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí investičního úvěru

Rating	EXPOZICE - PODNITELSKÉ ÚVĚRY - INVESTIČNÍ						
	Celková expozice	Finanční kolaterál	Záruky	Nemovitosti	Movité věci	Ostatní	Nezajištěno
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	468 872 466 Kč	4 563 164 Kč	19 575 085 Kč	188 483 794 Kč	11 469 392 Kč	0 Kč	244 781 031 Kč
6	688 347 610 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč	537 085 420 Kč	15 945 946 Kč	0 Kč	134 316 244 Kč
7	516 301 591 Kč	4 488 200 Kč	0 Kč	292 705 416 Kč	4 683 408 Kč	0 Kč	214 424 567 Kč
8	2 075 035 073 Kč	0 Kč	0 Kč	153 275 184 Kč	12 220 048 Kč	0 Kč	1 909 539 841 Kč
9	350 803 140 Kč	20 413 894 Kč	0 Kč	69 845 344 Kč	10 282 439 Kč	8 022 503 Kč	242 238 960 Kč
10	286 507 215 Kč	7 179 075 Kč	0 Kč	99 662 992 Kč	48 944 067 Kč	0 Kč	130 721 081 Kč
11	1 321 628 135 Kč	0 Kč	0 Kč	263 966 727 Kč	163 977 339 Kč	0 Kč	893 684 069 Kč
12	1 977 650 063 Kč	13 688 224 Kč	0 Kč	508 388 621 Kč	7 160 633 Kč	33 954 129 Kč	1 414 458 456 Kč
13	2 557 490 291 Kč	52 180 051 Kč	5 153 750 Kč	978 175 846 Kč	94 153 986 Kč	3 612 255 Kč	1 424 214 403 Kč
14	2 022 142 050 Kč	58 524 398 Kč	3 360 992 Kč	879 651 488 Kč	51 503 177 Kč	0 Kč	1 029 101 995 Kč
15	2 646 846 499 Kč	27 302 319 Kč	14 315 252 Kč	878 661 437 Kč	2 757 300 Kč	0 Kč	1 723 810 191 Kč
16	1 325 983 786 Kč	39 491 930 Kč	1 149 645 Kč	215 159 757 Kč	43 203 803 Kč	1 252 822 Kč	1 025 725 829 Kč
17	552 488 597 Kč	12 514 041 Kč	0 Kč	202 334 466 Kč	11 314 449 Kč	4 404 473 Kč	321 921 168 Kč
18	456 366 022 Kč	5 616 945 Kč	9 383 468 Kč	184 593 077 Kč	6 352 600 Kč	16 168 573 Kč	234 251 359 Kč
19	871 758 458 Kč	14 800 180 Kč	0 Kč	174 203 776 Kč	22 061 841 Kč	0 Kč	660 692 661 Kč
20	481 489 874 Kč	11 138 623 Kč	1 328 187 Kč	79 830 604 Kč	17 745 451 Kč	0 Kč	371 447 009 Kč
21	322 988 711 Kč	8 842 832 Kč	0 Kč	34 703 932 Kč	4 940 200 Kč	0 Kč	274 501 747 Kč
22	136 433 028 Kč	1 970 173 Kč	0 Kč	68 448 204 Kč	0 Kč	0 Kč	66 014 651 Kč
23	355 101 547 Kč	6 755 411 Kč	0 Kč	181 416 337 Kč	836 400 Kč	0 Kč	166 093 399 Kč
24	100 034 545 Kč	1 390 000 Kč	0 Kč	23 883 382 Kč	0 Kč	0 Kč	74 761 163 Kč
25	844 057 536 Kč	3 575 087 Kč	405 967 Kč	350 860 235 Kč	3 485 197 Kč	0 Kč	485 731 050 Kč
26	1 104 122 618 Kč	1 656 828 Kč	30 729 929 Kč	335 590 707 Kč	2 086 328 Kč	0 Kč	734 058 826 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V portfoliu plynoucího z poskytnutí investičního úvěru je znepokojující výše nezajištěných expozic. Vůči celkové expozici je nezajištěno 64 %. Tento fakt je díky množství podnikatelských subjektů, které nedisponují vlastní nemovitostí, a investiční úvěr je poskytnut např. za účelem financování technologie. Nezajištěné expozice z velké části ovlivňují ztrátu, kterou může banka očekávat (viz tabulka č. 8). Výše nezajištěných expozic tvoří 71 % očekávané ztráty.

Tabulka č. 8: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí investičního úvěru

Rating	OČEKÁVANÁ ZTRÁTA - PODNITELSKÉ ÚVĚRY - INVESTIČNÍ					
	Finanční kolaterál 0 %	Záruky 30 %	Nemovitosti 35 %	Movité věci 40 %	Ostatní 45 %	Nezajištěno 45 %
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	0 Kč	11 158 Kč	125 342 Kč	8 717 Kč	0 Kč	209 288 Kč
6	0 Kč	0 Kč	601 536 Kč	20 411 Kč	0 Kč	193 415 Kč
7	0 Kč	0 Kč	440 522 Kč	8 055 Kč	0 Kč	414 912 Kč
8	0 Kč	0 Kč	295 055 Kč	26 884 Kč	0 Kč	4 726 111 Kč
9	0 Kč	0 Kč	173 566 Kč	29 202 Kč	25 632 Kč	773 953 Kč
10	0 Kč	0 Kč	320 915 Kč	180 114 Kč	0 Kč	541 185 Kč
11	0 Kč	0 Kč	1 090 183 Kč	773 973 Kč	0 Kč	4 745 462 Kč
12	0 Kč	0 Kč	2 704 627 Kč	43 537 Kč	232 246 Kč	9 674 896 Kč
13	0 Kč	26 748 Kč	5 922 855 Kč	651 546 Kč	28 121 Kč	11 087 509 Kč
14	0 Kč	25 308 Kč	7 727 738 Kč	517 092 Kč	0 Kč	11 623 707 Kč
15	0 Kč	138 715 Kč	9 933 268 Kč	35 624 Kč	0 Kč	25 055 581 Kč
16	0 Kč	14 313 Kč	3 125 195 Kč	717 183 Kč	23 396 Kč	19 155 430 Kč
17	0 Kč	0 Kč	3 781 631 Kč	241 677 Kč	105 839 Kč	7 735 766 Kč
18	0 Kč	193 393 Kč	4 438 541 Kč	174 569 Kč	499 851 Kč	7 241 881 Kč
19	0 Kč	0 Kč	5 383 768 Kč	779 224 Kč	0 Kč	26 252 623 Kč
20	0 Kč	45 265 Kč	3 174 065 Kč	806 353 Kč	0 Kč	18 988 371 Kč
21	0 Kč	0 Kč	1 775 800 Kč	288 903 Kč	0 Kč	18 059 470 Kč
22	0 Kč	0 Kč	4 503 892 Kč	0 Kč	0 Kč	5 584 839 Kč
23	0 Kč	0 Kč	15 353 265 Kč	80 897 Kč	0 Kč	18 072 623 Kč
24	0 Kč	0 Kč	2 600 542 Kč	0 Kč	0 Kč	10 466 189 Kč
25	0 Kč	43 114 Kč	43 471 583 Kč	493 504 Kč	0 Kč	77 376 956 Kč
26	0 Kč	9 218 979 Kč	117 456 747 Kč	834 531 Kč	0 Kč	330 326 472 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Očekávaná ztráta plynoucí z tohoto typu expozice je ve výši 860.051.348 Kč. Pro snížení očekávané ztráty je vybrané bance doporučeno zaměřit se na poskytování investičních úvěrů proti dostatečné výši zajištění nebo v lepších ratingových stupních. Jelikož banka financuje klienty, kteří jsou hodnoceny ratingem, který představuje mírné až vysoké riziko, je doporučeno se tímto zabývat, jelikož zde hrozí možnost selhání.

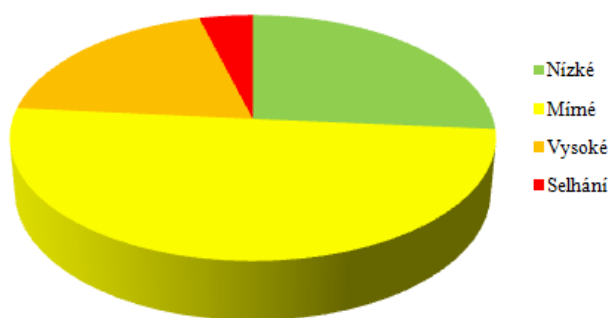
V případě, že by vzhledem k úvěrové kvalitě klientů nebylo možné získat dostatečnou výši zajištění, je také doporučeno, aby se vybraná banka zaměřila na cenu poskytnutí (vyšší úroková marže) investičních úvěrů bez dostatečného zajištění. Jelikož se tato práce nezabývá úrokovým rizikem, není možné konstatovat, zda vybraná banka s tímto problémem pracuje a nesnaží se konkurovat ostatním bankám na trhu, jež mají kvalitativně lepší portfolio a můžou si nízké úrokové sazby dovolit.

Provozní úvěr

Provozní úvěr je úvěr, který slouží k financování krátkodobých aktiv klienta – tedy zásob materiálu, výrobků, rozpracované výroby, jakož i pohledávek za obchodními partnery, je proto převážně poskytován bez nemovitostního zajištění. Tento typ úvěru bývá zajištěn obvykle pouze financovanými aktivy (tedy zásobami a pohledávkami, které jsou ovšem brány s vahou 0 pro účely interního systému evidence zajištění) a právě z tohoto důvodu je 84 % z celkové výše expozice bez zajištění. Provozní úvěry jsou pro banku z hlediska úvěrového rizika jedny z rizikovějších, obzvláště proto, že často bývají poskytovány zcela novým klientům, a přesto jsou z povahy věci materiálně nezajištěny. Nicméně z hlediska komplexnosti služeb musí být bankou poskytovány.

Kvalita portfolia je zde obdobná jako u investičního úvěru (viz graf č. 3), tedy banka i u tohoto typu úvěru poskytla úvěry převážně klientů představující mírné riziko.

Graf č. 3: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí provozního úvěru dle míry rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 9: Portfolio plynoucí z poskytnutí provozního úvěru

Rating	EXPOZICE - PODNITELSKÉ ÚVĚRY - PROVOZNÍ						
	Celková expozice	Finanční kolaterál	Záruky	Nemovitosti	Movité věci	Ostatní	Nezajištěno
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	57 297 600 Kč	0 Kč	0 Kč	3 304 823 Kč	0 Kč	0 Kč	53 992 777 Kč
6	76 617 187 Kč	0 Kč	0 Kč	5 600 000 Kč	0 Kč	0 Kč	71 017 187 Kč
7	142 841 374 Kč	0 Kč	0 Kč	34 337 785 Kč	0 Kč	0 Kč	108 503 589 Kč
8	1 180 192 814 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 180 192 814 Kč
9	176 175 813 Kč	0 Kč	0 Kč	18 885 952 Kč	0 Kč	0 Kč	157 289 861 Kč
10	320 356 604 Kč	5 838 877 Kč	0 Kč	13 393 448 Kč	0 Kč	0 Kč	301 124 279 Kč
11	471 602 931 Kč	0 Kč	0 Kč	95 599 293 Kč	3 156 740 Kč	0 Kč	372 846 898 Kč
12	1 674 605 470 Kč	10 983 475 Kč	0 Kč	93 195 805 Kč	40 120 481 Kč	0 Kč	1 530 305 709 Kč
13	951 505 874 Kč	2 000 000 Kč	0 Kč	165 432 797 Kč	63 991 220 Kč	2 250 000 Kč	717 831 857 Kč
14	920 699 832 Kč	463 836 Kč	1 639 288 Kč	212 630 139 Kč	0 Kč	0 Kč	705 966 569 Kč
15	568 811 575 Kč	9 047 735 Kč	0 Kč	139 174 277 Kč	15 420 127 Kč	0 Kč	414 217 171 Kč
16	503 159 152 Kč	134 935 Kč	1 280 000 Kč	43 575 190 Kč	24 855 522 Kč	8 317 500 Kč	416 083 205 Kč
17	448 002 399 Kč	134 935 Kč	0 Kč	50 449 605 Kč	3 430 000 Kč	0 Kč	393 987 859 Kč
18	292 670 528 Kč	0 Kč	1 575 000 Kč	78 678 980 Kč	0 Kč	0 Kč	212 416 548 Kč
19	222 896 157 Kč	0 Kč	0 Kč	19 179 064 Kč	0 Kč	0 Kč	203 717 093 Kč
20	289 189 482 Kč	407 957 Kč	2 625 000 Kč	47 917 891 Kč	0 Kč	0 Kč	238 238 634 Kč
21	87 495 759 Kč	0 Kč	0 Kč	27 321 951 Kč	0 Kč	0 Kč	60 173 808 Kč
22	69 227 694 Kč	0 Kč	1 760 000 Kč	19 125 833 Kč	0 Kč	0 Kč	48 341 861 Kč
23	207 825 576 Kč	0 Kč	0 Kč	49 928 349 Kč	0 Kč	0 Kč	157 897 227 Kč
24	55 409 449 Kč	0 Kč	0 Kč	2 642 650 Kč	4 863 081 Kč	11 100 264 Kč	36 803 454 Kč
25	114 689 118 Kč	14 099 615 Kč	0 Kč	30 501 119 Kč	0 Kč	0 Kč	70 088 384 Kč
26	381 125 114 Kč	433 992 Kč	0 Kč	67 965 071 Kč	0 Kč	0 Kč	312 726 051 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Zajištění je především vyžadováno prostřednictvím nemovitosti, jež nám ukazuje tabulka č. 9, kde 84 % z celkového získaného zajištění provozního úvěru představuje zajištění nemovitostmi. Z hlediska získaného zajištění je nutno formulovat obdobná doporučení jako u investičního úvěru a dále lepší systém monitoringu zastavených pohledávek, které by umožnilo přiřazovat zajišťující hodnotu i zastaveným pohledávkám.

Tabulka č. 10: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí provozního úvěru

Rating	OČEKÁVANÁ ZTRÁTA - PODNITELSKÉ ÚVĚRY - PROVOZNÍ					
	Finanční kolaterál 0 %	Záruky 30 %	Nemovitosti 35 %	Movité věci 40 %	Ostatní 45 %	Nezajištěno 45 %
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	0 Kč	0 Kč	2 198 Kč	0 Kč	0 Kč	46 164 Kč
6	0 Kč	0 Kč	6 272 Kč	0 Kč	0 Kč	102 265 Kč
7	0 Kč	0 Kč	51 678 Kč	0 Kč	0 Kč	209 954 Kč
8	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	2 920 977 Kč
9	0 Kč	0 Kč	46 932 Kč	0 Kč	0 Kč	502 541 Kč
10	0 Kč	0 Kč	43 127 Kč	0 Kč	0 Kč	1 246 655 Kč
11	0 Kč	0 Kč	394 825 Kč	14 900 Kč	0 Kč	1 979 817 Kč
12	0 Kč	0 Kč	495 802 Kč	243 933 Kč	0 Kč	10 467 291 Kč
13	0 Kč	0 Kč	1 001 696 Kč	442 819 Kč	17 516 Kč	5 588 321 Kč
14	0 Kč	12 344 Kč	1 867 956 Kč	0 Kč	0 Kč	7 973 892 Kč
15	0 Kč	0 Kč	1 573 365 Kč	199 228 Kč	0 Kč	6 020 647 Kč
16	0 Kč	15 936 Kč	632 930 Kč	412 602 Kč	155 329 Kč	7 770 354 Kč
17	0 Kč	0 Kč	942 903 Kč	73 265 Kč	0 Kč	9 467 528 Kč
18	0 Kč	32 461 Kč	1 891 836 Kč	0 Kč	0 Kč	6 566 858 Kč
19	0 Kč	0 Kč	592 729 Kč	0 Kč	0 Kč	8 094 699 Kč
20	0 Kč	89 460 Kč	1 905 215 Kč	0 Kč	0 Kč	12 178 759 Kč
21	0 Kč	0 Kč	1 398 064 Kč	0 Kč	0 Kč	3 958 835 Kč
22	0 Kč	99 264 Kč	1 258 480 Kč	0 Kč	0 Kč	4 089 721 Kč
23	0 Kč	0 Kč	4 225 436 Kč	0 Kč	0 Kč	17 180 797 Kč
24	0 Kč	0 Kč	287 745 Kč	605 162 Kč	1 553 981 Kč	5 152 300 Kč
25	0 Kč	0 Kč	3 779 089 Kč	0 Kč	0 Kč	11 165 080 Kč
26	0 Kč	0 Kč	23 787 775 Kč	0 Kč	0 Kč	140 726 723 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Portfolio provozního úvěru je tvořeno na základě úvěrů poskytnutých klientům, kteří nemůžou pro banku vytvářet jistotu úplného splacení bez selhání, jelikož převážná část expozic je poskytnuta klientům, kteří jsou hodnoceni ratingem představující riziko mírné až vysoké. Očekávaná ztráta se však ratingem nezabývá a i proto, je zde očekávaná ztráta ve výši 313.564.428 Kč (viz tabulka č. 10), což jsou pouze 3 % z celkové výše expozic provozního úvěru. Očekávanou ztrátu v případě provozního úvěru převážně tvoří nezajištěná část expozice, a to ve výši 84 %. Jelikož jsou provozní úvěry stavěny na bázi

snadné a bezúčelové půjčky, není zde prostor pro snížení očekávané ztráty, banka však s touto ztrátou také musí počítat a je třeba ji zohlednit v ceně za úvěr, tedy v úrokové sazbě, a případně dalším pokrytím kapitálu plynoucí z jiných aktivit banky.

Expozice z úvěrů pro fyzické osoby

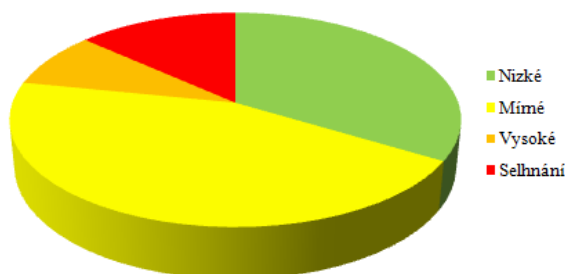
Portfolio úvěrů poskytnutých fyzickým osobám je tvořeno poskytováním kontokorentního úvěru, spotřebitelského úvěru a hypotečního úvěru. Kvalitativně se portfolio pohybuje ve všech stupních interního ratingu, kromě stupně 1, který je přidělen pouze ideálnímu klientovi s vynikající úvěrovou historií. Jelikož je vybraná banka, která není hlavním leadrem trhu opět zde hlavní část portfolia tvoří klienti hodnoceni ratingem, který představuje mírné až vysoké riziko. Úvěry pro fyzické osoby jsou ve vybrané bance zajišťovány finančním kolaterálem, nemovitostmi, které jsou rozděleny dle typu na bytové a nebytové a ostatním zajištěním, jež zahrnuje vinkulace pojištění.

Kontokorentní úvěr

Kontokorentní úvěr je krátkodobý úvěr primárně poskytovaný bez zajištění. Zajištění je vybranou bankou vyžadováno pouze v případě vysoké úvěrové angažovanosti.

Kontokorentní úvěr je charakteristický svou dostupností. Z tohoto důvodu je struktura portfolia (viz graf č. 2) z větší části hodnocena ratingem, který představuje mírné až nízké riziko, avšak je zde podstatně větší podíl, kdy jsou úvěry v selhání a klient svůj úvěr není schopen splácet.

Graf č. 4: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí kontokorentního úvěru dle míry rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Kontokorentní úvěr je tvořen rozvahovou a podrozvahovou částí. Za podrozvahovou část je zde považován nevyčerpaný úvěrový rámec poskytnutého kontokorentu. Jelikož z důvodu neposkytnutí takto podrobných informací od vybrané banky je očekávaná ztráta tvořena pouze rozvahovou částí tohoto úvěru. Podrozvahová část se dá však považovat za nevýznamnou ve vyhodnocení očekávané ztráty.

Jak již bylo zmíněno, kontokorentní úvěr je převážně poskytován bez zajištění a tento fakt je zobrazen i v portfoliu, vzniklého z poskytnutí kontokorentního úvěru (viz tabulka č. 11), kde 87 % je poskytnuto bez zajištění. v

Tabulka č. 11: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí kontokorentního úvěru

Rating	EXPOZICE - ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - KONTOKORENTNÍ					
	Celková expozice	Finanční kolaterál	Bytové nemovitosti	Nebytové nemovitosti	Ostatní	Nezajištěno
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	2 364 839 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	3 985 268 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	13 266 805 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	20 834 740 Kč	0 Kč	0 Kč	574 085 Kč	999 215 Kč	20 834 740 Kč
6	12 886 982 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	12 886 982 Kč
7	14 995 776 Kč	0 Kč	0 Kč	16 315 885 Kč	4 200 449 Kč	14 593 518 Kč
8	6 648 761 Kč	0 Kč	0 Kč	3 669 620 Kč	988 638 Kč	6 648 761 Kč
9	29 552 932 Kč	0 Kč	999 215 Kč	3 280 952 Kč	5 930 984 Kč	27 979 632 Kč
10	15 870 546 Kč	0 Kč	0 Kč	11 483 791 Kč	7 423 704 Kč	15 870 546 Kč
11	98 158 080 Kč	24 038 Kč	4 200 449 Kč	2 117 098 Kč	0 Kč	77 617 708 Kč
12	51 244 396 Kč	2 279 249 Kč	988 638 Kč	3 935 477 Kč	2 452 199 Kč	44 306 889 Kč
13	101 592 056 Kč	93 945 Kč	5 930 984 Kč	3 347 445 Kč	0 Kč	92 286 175 Kč
14	93 213 809 Kč	1 012 853 Kč	7 423 704 Kč	269 325 Kč	0 Kč	73 293 461 Kč
15	36 211 928 Kč	0 Kč	0 Kč	269 325 Kč	0 Kč	34 094 830 Kč
16	28 215 638 Kč	0 Kč	2 452 199 Kč	0 Kč	0 Kč	21 827 962 Kč
17	40 524 925 Kč	17 265 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	37 160 215 Kč
18	2 366 845 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	2 097 520 Kč
19	6 092 869 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	5 823 544 Kč
20	2 203 365 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	291 539 Kč	2 203 365 Kč
21	93 314 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	93 314 Kč
22	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
23	1 200 000 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 200 000 Kč
24	2 121 404 Kč	0 Kč	291 539 Kč	0 Kč	0 Kč	1 829 865 Kč
25	4 444 482 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	4 444 482 Kč
26	86 819 388 Kč	3 448 Kč	8 800 981 Kč	0 Kč	0 Kč	86 819 388 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Očekávaná ztráta z kontokorentního úvěru (viz tabulka č. 12) je ve výši 54.343.543 Kč, což tvoří 8 % z celkové expozice kontokorentního úvěru. Celkové očekávaná ztráta plynoucí z kontokorentu je z 95 % způsobena nezajištěnou částí expozic.

Tabulka č. 12: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí kontokorentního úvěru

Rating	OČEKÁVANÁ ZTRÁTA - ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - KONTOKORENTNÍ				
	Finanční kolaterál 6 %	Bytové nemovitosti 24 %	Nebytové nemovitosti 34 %	Ostatní 55 %	Nezajištěno 52 %
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	0 Kč	0 Kč	371 Kč	1 044 Kč	20 585 Kč
6	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	21 444 Kč
7	0 Kč	0 Kč	23 854 Kč	9 934 Kč	32 631 Kč
8	0 Kč	0 Kč	6 862 Kč	2 991 Kč	19 015 Kč
9	0 Kč	1 703 Kč	7 920 Kč	23 160 Kč	103 301 Kč
10	0 Kč	0 Kč	35 921 Kč	37 564 Kč	75 925 Kč
11	17 Kč	11 896 Kč	8 494 Kč	0 Kč	476 262 Kč
12	2 079 Kč	3 607 Kč	20 339 Kč	20 500 Kč	350 202 Kč
13	98 Kč	24 625 Kč	19 690 Kč	0 Kč	830 206 Kč
14	1 525 Kč	44 720 Kč	2 298 Kč	0 Kč	956 626 Kč
15	0 Kč	0 Kč	2 958 Kč	0 Kč	572 657 Kč
16	0 Kč	24 424 Kč	0 Kč	0 Kč	471 047 Kč
17	55 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 031 865 Kč
18	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	74 932 Kč
19	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	267 394 Kč
20	0 Kč	0 Kč	0 Kč	18 215 Kč	130 157 Kč
21	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	7 094 Kč
22	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
23	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	150 883 Kč
24	0 Kč	21 767 Kč	0 Kč	0 Kč	296 021 Kč
25	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	818 140 Kč
26	207 Kč	2 112 235 Kč	0 Kč	0 Kč	45 146 082 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

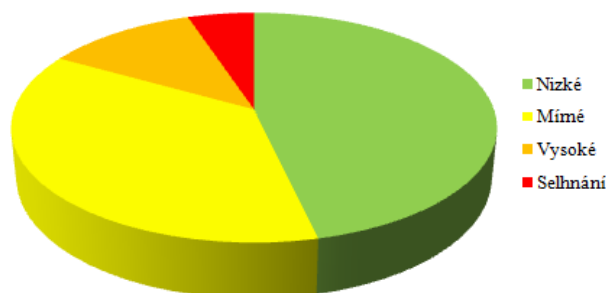
Jelikož je kontokorentní úvěr definován jako produkt bez zajištění, není zde prostor se zaměřit na snížení očekávané ztráty tímto směrem. Banka tedy s touto výší očekávané ztráty musí počítat a zajisti se proti ní jinými možnostmi, které plynou z obchodní činnosti banky.

Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr je charakterizován jako úvěr, který je považován za účelové poskytnutí finančních prostředků. Z pravidla je poskytován bez zajištění. Zajištění je vybranou bankou vyžadováno v případě vysoké úvěrové angažovanosti.

Jelikož vybraná banka není leadrem na trhu a není schopna konkurovat v oblasti hypotečních úvěrů, je pro ní spotřebitelský úvěr možnost, jak vstoupit na trh. Z důvodu této koncepce je tento úvěr zvýhodněn příznivými úrokovými sazbami a z tohoto důvodu banka získala kvalitativně lepší portfolio (viz graf č. 3).

Graf č. 5: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru dle míry rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Spotřebitelský úvěr je ve vybrané bance primárně poskytován bez zajištění. Z tohoto důvodu je 95 % expozic poskytnuto bez zajištění (viz tabulka č. 13). Jelikož chce vybraná banka se spotřebitelským úvěrem konkurovat ostatním bankám, není možné, aby snížila podíl nezajištěných expozic. Snížení nezajištěných expozic by však bylo vhodné z důvodu snižování očekávané ztráty.

jTabulka č. 13: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru

Rating	EXPOZICE - ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - SPOTŘEBITELSKÝ					
	Celková expozice	Finanční kolaterál	Bytové nemovitosti	Nebytové nemovitosti	Ostatní	Nezajištěno
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	3 670 207 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	6 898 014 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	40 494 065 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	69 678 362 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	69 678 362 Kč
6	45 127 695 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	45 127 695 Kč
7	59 072 658 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	59 072 658 Kč
8	46 708 078 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	46 708 078 Kč
9	105 513 817 Kč	58 106 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	105 455 711 Kč
10	85 311 767 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	85 311 767 Kč
11	58 299 003 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	58 299 003 Kč
12	64 247 106 Kč	0 Kč	7 679 Kč	0 Kč	0 Kč	64 239 427 Kč
13	116 071 578 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	116 071 578 Kč
14	86 039 230 Kč	0 Kč	349 421 Kč	0 Kč	0 Kč	85 689 809 Kč
15	61 664 432 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	61 664 432 Kč
16	64 400 570 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	64 400 570 Kč
17	61 371 527 Kč	0 Kč	0 Kč	4 499 933 Kč	0 Kč	56 871 594 Kč
18	31 477 954 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	31 477 954 Kč
19	10 793 912 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	10 793 912 Kč
20	16 214 224 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	16 214 224 Kč
21	3 163 468 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	3 163 468 Kč
22	191 097 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	191 097 Kč
23	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
24	1 706 907 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 706 907 Kč
25	428 602 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	428 602 Kč
26	54 855 373 Kč	42 816 Kč	3 511 514 Kč	0 Kč	0 Kč	51 301 043 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Celková očekávaná ztráta (viz tabulka č. 13) je u spotřebitelského úvěru vyčíslena ve výši 39.037.724 Kč, což jsou 4 % z celkové expozice plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru. Z důvodu, že je spotřebitelský úvěr převážně nezajišťován, tvoří z 98 % celkovou očekávanou ztrátu ze spotřebitelského úvěru nezajištěné expozice.

Tabulka č. 14: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí spotřebitelského úvěru

Rating	OČEKÁVANÁ ZTRÁTA – ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - SPOTŘEBITELSKÝ				
	Finanční kolaterál 6 %	Bytové nemovitosti 24 %	Nebytové nemovitosti 34 %	Ostatní 55 %	Nezajištěno 52 %
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	68 842 Kč
6	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	75 092 Kč
7	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	132 086 Kč
8	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	133 585 Kč
9	25 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	389 342 Kč
10	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	408 131 Kč
11	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	357 723 Kč
12	0 Kč	28 Kč	0 Kč	0 Kč	507 748 Kč
13	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 044 180 Kč
14	0 Kč	2 105 Kč	0 Kč	0 Kč	1 118 423 Kč
15	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 035 716 Kč
16	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 389 764 Kč
17	0 Kč	0 Kč	81 701 Kč	0 Kč	1 579 210 Kč
18	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	1 124 518 Kč
19	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	495 613 Kč
20	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	957 807 Kč
21	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	240 499 Kč
22	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	18 682 Kč
23	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
24	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	276 130 Kč
25	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	78 897 Kč
26	2 569 Kč	842 763 Kč	0 Kč	0 Kč	26 676 542 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

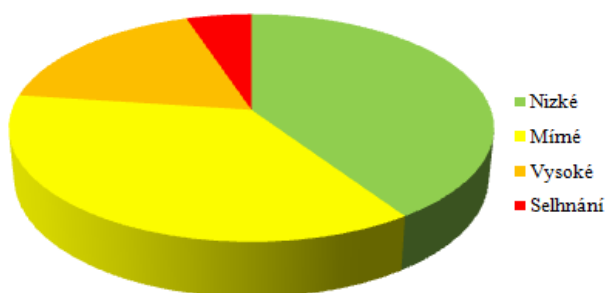
Jak již bylo řečeno, vybraná banka se s tímto produktem snaží konkurovat na trhu, a proto není možné navrhnout jako doporučení pro ochranu proti očekávané ztrátě zvýšení úrokových sazeb, aby bylo riziko jistiáno cenou tohoto úvěru. Celkové zajištění nemůže být vyžadováno, jelikož charakteristika tohoto úvěru se zajištěním nepočítá.

Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je hlavní produkt, který je poskytován fyzickým osobám. Hypoteční úvěr je poskytován za účelem koupě, rekonstrukce, či na výstavbu nemovitosti.

Jelikož je hypoteční úvěr jako standardní produkt poskytován všemi bankami, tak je z hlediska konkurenceschopnosti důležitá úroková sazba. V současnosti vybraná obchodní banka bojuje a o prestižní umístění mezi leadry bankovního sektoru, a proto má úrokové sazby na příznivé úrovni. Od příznivých úrokových sazeb se odvíjí i kvalita portfolia, která je hodnocena převážně lepšími ratingovými stupni, tedy nižší mírou rizika (viz graf č. 5). Hypoteční úvěr tedy kvalitativně zlepšuje celé portfolio vybrané banky.

Graf č. 6: Struktura portfolia plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru dle míry rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavním zajištěním tohoto úvěru je nemovitost (převážně bytová) - celková expozice je z 67 % zajištěná nemovitostmi. Ostatní druhy zajištění zde figurují jako forma dozajištění v případě, že by tržní hodnota zajišťované nemovitosti nebyla dostatečná.

Tabulka č. 15: Portfolio expozic plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru

Rating	EXPOZICE - ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - HYPOTEČNÍ					
	Celková expozice	Finanční kolaterál	Bytové nemovitosti	Nebytové nemovitosti	Ostatní	Nezajištěno
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	155 738 774 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	400 646 076 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	705 837 941 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	2 360 946 850 Kč	15 936 798 Kč	602 347 264 Kč	245 942 351 Kč	9 046 789 Kč	1 487 673 648 Kč
6	656 686 459 Kč	104 514 Kč	505 521 630 Kč	579 670 Kč	0 Kč	150 480 645 Kč
7	941 476 746 Kč	4 404 827 Kč	537 752 085 Kč	121 207 045 Kč	0 Kč	278 112 789 Kč
8	222 667 885 Kč	0 Kč	178 700 706 Kč	786 678 Kč	0 Kč	43 180 501 Kč
9	942 017 001 Kč	5 233 310 Kč	600 565 864 Kč	97 602 472 Kč	0 Kč	238 615 355 Kč
10	465 476 299 Kč	3 259 337 Kč	190 705 208 Kč	108 405 835 Kč	0 Kč	163 105 919 Kč
11	1 046 149 613 Kč	2 745 212 Kč	637 781 846 Kč	169 519 389 Kč	0 Kč	236 103 166 Kč
12	1 922 016 852 Kč	3 946 594 Kč	1 309 639 022 Kč	239 518 601 Kč	0 Kč	368 912 635 Kč
13	385 645 576 Kč	4 445 193 Kč	139 230 571 Kč	103 121 475 Kč	0 Kč	138 848 337 Kč
14	2 308 131 021 Kč	3 655 521 Kč	1 665 233 536 Kč	279 399 771 Kč	1 Kč	359 842 192 Kč
15	1 690 434 571 Kč	2 645 860 Kč	1 133 932 383 Kč	150 922 861 Kč	0 Kč	394 011 951 Kč
16	226 879 125 Kč	10 201 986 Kč	62 195 032 Kč	70 487 589 Kč	0 Kč	91 550 644 Kč
17	2 185 259 922 Kč	10 201 986 Kč	1 807 191 842 Kč	41 675 941 Kč	0 Kč	326 190 153 Kč
18	43 145 031 Kč	0 Kč	28 584 529 Kč	4 184 326 Kč	0 Kč	10 376 176 Kč
19	410 758 546 Kč	2 005 739 Kč	327 022 287 Kč	23 536 908 Kč	1 105 258 Kč	57 088 354 Kč
20	336 946 584 Kč	1 531 783 Kč	243 793 515 Kč	18 248 029 Kč	0 Kč	73 373 257 Kč
21	5 513 251 Kč	0 Kč	3 986 640 Kč	895 802 Kč	0 Kč	630 809 Kč
22	0 Kč	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	#DIV/0!	0 Kč
23	4 712 374 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	312 374 Kč
24	181 635 080 Kč	280 569 Kč	141 746 304 Kč	4 275 087 Kč	0 Kč	35 333 120 Kč
25	16 512 158 Kč	10 085 Kč	9 629 317 Kč	4 188 717 Kč	0 Kč	2 684 039 Kč
26	907 728 049 Kč	7 973 220 Kč	437 700 007 Kč	153 450 589 Kč	289 094 Kč	308 315 139 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož je hypoteční úvěr vždy poskytován na základě zajištění, je zde minimální hodnota nezajištěných expozic. Nezajištěné expozice zde vznikají z důvodu neočekávaného snížení hodnoty, či z důvodu, že zajištění nepokrylo v plné výši poskytnutou úvěrovou angažovanost. Nezajištěná část expozice je pouze ve výši 26 %.

Tabulka č. 16: Očekávaná ztráta plynoucí z poskytnutí hypotečního úvěru

Rating	OČEKÁVANÁ ZTRÁTA - ÚVĚRY PRO FYZICKÉ OSOBY - HYPOTEČNÍ				
	Finanční kolaterál 6 %	Bytové nemovitosti 24 %	Nebytové nemovitosti 34 %	Ostatní 55 %	Nezajištěno 52 %
1	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
3	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
4	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
5	1 817 Kč	274 670 Kč	158 879 Kč	7 735 Kč	1 469 822 Kč
6	20 Kč	388 241 Kč	631 Kč	0 Kč	250 400 Kč
7	1 136 Kč	554 960 Kč	177 205 Kč	0 Kč	621 860 Kč
8	0 Kč	235 885 Kč	1 471 Kč	0 Kč	123 496 Kč
9	2 229 Kč	1 023 364 Kč	235 612 Kč	0 Kč	880 968 Kč
10	1 799 Kč	421 077 Kč	339 093 Kč	0 Kč	780 299 Kč
11	1 944 Kč	1 806 198 Kč	680 112 Kč	0 Kč	1 448 729 Kč
12	3 599 Kč	4 777 563 Kč	1 237 832 Kč	0 Kč	2 915 885 Kč
13	4 614 Kč	578 085 Kč	606 561 Kč	0 Kč	1 249 080 Kč
14	5 505 Kč	10 031 367 Kč	2 384 398 Kč	0 Kč	4 696 660 Kč
15	5 128 Kč	8 790 244 Kč	1 657 435 Kč	0 Kč	6 617 825 Kč
16	25 403 Kč	619 463 Kč	994 580 Kč	0 Kč	1 975 663 Kč
17	32 687 Kč	23 160 971 Kč	756 668 Kč	0 Kč	9 057 648 Kč
18	0 Kč	471 302 Kč	97 737 Kč	0 Kč	370 679 Kč
19	10 626 Kč	6 930 256 Kč	706 625 Kč	43 917 Kč	2 621 269 Kč
20	10 441 Kč	6 646 786 Kč	704 812 Kč	0 Kč	4 334 305 Kč
21	0 Kč	139 883 Kč	44 529 Kč	0 Kč	47 957 Kč
22					0 Kč
23	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	39 277 Kč
24	5 237 Kč	10 583 346 Kč	452 193 Kč	0 Kč	5 715 909 Kč
25	214 Kč	818 107 Kč	504 154 Kč	0 Kč	494 078 Kč
26	478 393 Kč	105 048 002 Kč	52 173 200 Kč	130 092 Kč	160 323 872 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Očekávaná ztráta plynoucí z poskytování hypotečního úvěru je zde pouze 2 % z celkové poskytnuté expozice hypotečních úvěrů. Konkrétní vyčíslení očekávané ztráty je ve výši 454.021.714 Kč. Pro zlepšení této hodnoty by bylo bance doporučeno zaměřením se na důkladný monitoring zajištěných nemovitostí, aby nebylo možné, aby neočekávané snížení hodnoty nezpůsobilo, že nebude část expozice zajištěna. Důkladný monitoring by mohl pomoci k možnosti reagovat na vzniklé snížení hodnoty a dozajistit poskytnutou úvěrovou angažovanost jiným zajišťovacím instrumentem.

4.3.2 Zhodnocení výsledků plynoucí z výpočtů očekávané ztráty

Jak již bylo řečeno, očekávaná ztráta je předvídána z důvodu maximalizace zisku. Cílem kvantifikace očekávané ztráty v této práci je odhalit, ze kterých typů úvěrů může banka očekávat ztráty nejvyšší.

Z provedené kvantifikace jednotlivých portfolií je patrné, že očekávanou ztrátu tvoří z 50% % investiční úvěr (viz tabulka č. 17), což je způsobeno ale nejen případnou rizikovostí produktu, nýbrž i vysokým podílem produktu na celkovém portfoliu.

Tabulka č. 17: Shrnutí výsledků za jednotlivé expozice

Typ úvěru	Expozice	Podíl na celkové expozici v %	Očekávaná ztráta	Podíl na celkové očekávané ztrátě v %
Investiční	21 462 448 855 Kč	42%	860 051 349 Kč	50%
Provozní	9 212 397 502 Kč	18%	313 564 428 Kč	18%
Kontokorentní	674 909 148 Kč	1%	54 343 543 Kč	3%
Spotřebitelský	1 093 399 646 Kč	2%	39 037 725 Kč	2%
Hypoteční	18 522 961 784 Kč	36%	454 021 715 Kč	26%
Celkem	50 966 116 935 Kč	100%	1 721 018 760 Kč	100%

Zdroj: vlastní zpracování

Naopak obdobný produkt pro fyzické osoby – hypoteční úvěr – je z hlediska očekávané ztráty daleko bezpečnější, při téměř totožné expozici je očekávaná ztráta zhruba poloviční a to 26%. Hypoteční úvěr má také daleko diverzifikovanější portfolio, jelikož jednotlivé úvěrové angažovanosti nejsou v takové výši jako u podnikatelských úvěrů, tudíž nepředstavuje takové riziko.

Předpokládaná očekávaná ztráta by měla vybrané bance pomoci při sestavování úrokové sazby, ceny za přijaté riziko. Při sjednávání úrokové sazby mají však větší vyjednávací sílu podnikatelské subjekty než fyzické osoby a z toho je patrné, že vybraná banka má úvěrový proces dobře nastavený, avšak ne zcela efektivní. Neefektivnost úvěrového procesu pro podnikatele spočívá ve vidině poskytnutí vysoké úvěrové angažovanosti, která ovšem přináší neadekvátně vysoké riziko a schopnosti vyjednat s klientem o výši úrokových sazeb, které poté očekávané ztrátě neodpovídají. Následkem je, že portfolio z investičního úvěru je úročeno nízkou úrokovou sazbou a také je

vystaveno vysoké očekávané ztrátě. V porovnání kvalitativně lepší portfolio plynoucí z hypotečního úvěru je úročenou vyšší úrokovou sazbou. To co platí pro investiční úvěr, platí v zásadě i pro provozní financování. Další produkty pro fyzické osoby jsou poskytovány příliš krátkou dobu na to, aby údaje o portfoliu měly vypovídací charakter.

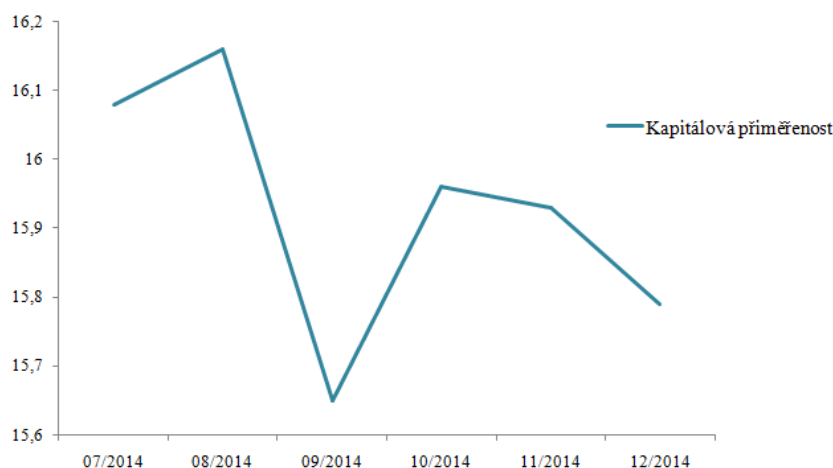
Vybrané bance je na základě zhodnocení doporučeno:

- zefektivnit úvěrový proces především pro podnikatelské úvěry (viz kapitola 4.2.3),
- zlepšit služby firemním zákazníkům tak, aby banka nemusela konkurovat jen akceptací rizika a cenou.

4.4 Kapitálový požadavek k investičnímu portfoliu

Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku investičního portfolia si vybraná banka stanovuje na základě standardizovaného přístupu (STA). Kapitálový požadavek se odvíjí od hodnoty kapitálové přiměřenosti. Vývoj kapitálové přiměřenosti ve vybrané bance za druhé pololetí roku 2014 je znázorněn v grafu č. 7.

Graf č. 7: Vývoj kapitálové přiměřenosti ve vybrané obchodní bance za 2. pololetí roku 2014

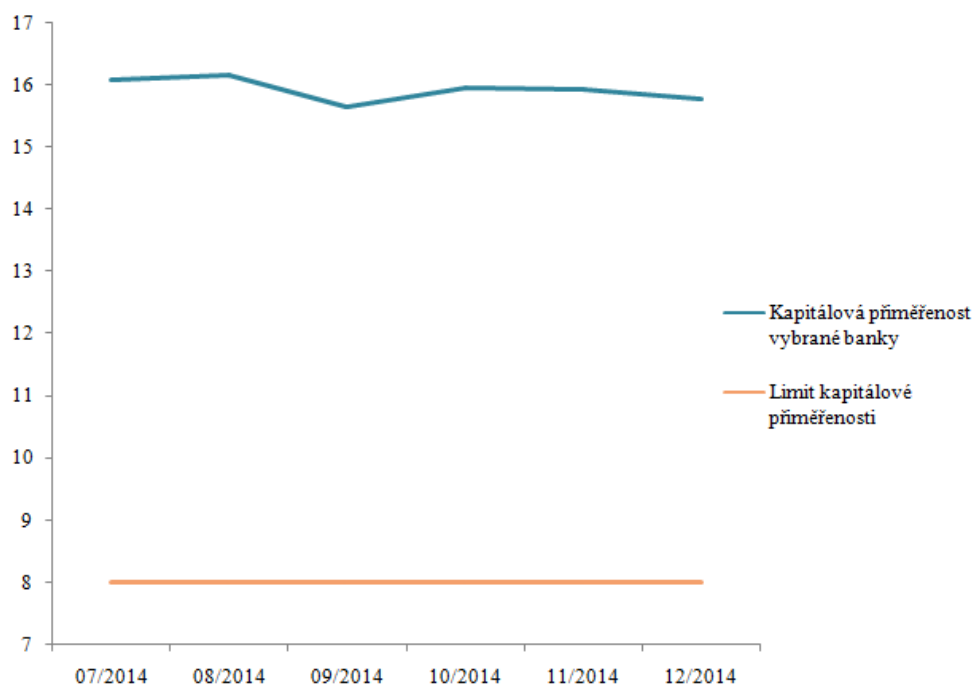

Zdroj:vlastní zpracování

Kapitálová přiměřenost vybrané banky je v současnosti na úrovni 15,79 %, tedy významně nad limitem stanoveným regulátorem (viz graf č. 8). Takto stanovená výše kapitálové přiměřenosti zajišťuje dostatečnost kapitálových rezerv v případě neočekávané

ztráty. Kapitálová přiměřenost bankovního sektoru se pohybuje na úrovni kolem 16 %, což je výrazně nad regulatorně stanoveným limitem. Z toho plyne, že i přes méně příznivý výhled ziskovosti disponuje vybraná banka dostatečnými kapitálovými rezervami.

Graf č. 8: Kapitálová přiměřenost

Zdroj: vlastní zpracování

Kapitálové rezervy jsou chápány jako požadavek na minimální kapitál, který banka musí udržovat vzhledem ke struktuře svých obchodů a jejich rizikovosti, aby byla splněna požadovaná riziková úroveň kapitálové přiměřenosti stanovená regulátorem.

Pro výpočet kapitálového požadavku podle přístupu STA byly dle vyhlášky 187/2012 Sb. stanoveny rizikové váhy pro expozice plynoucí z poskytnutí podnikatelských úvěrů (viz tabulka č. 18) a expozice plynoucí z úvěrů poskytnutým fyzickým osobám (viz tabulka č. 19).

Tabulka č. 18: Rizikové váhy pro poskytnuté podnikatelské úvěry

Expozice	bez selhání	v selhání
Riziková váha	100%	100%

Zdroj: vlastní zpracování dle Vyhlášky 187/2012 Sb.

Tabulka č. 19: Rizikové váhy pro úvěry poskytnuté fyzickým osobám

Expozice	v selhání	bez selhání zajištěné		
		obytné	nebytové	ostatní
Riziková váha	100%	35%	50%	75%

Zdroj: vlastní zpracování dle Vyhlášky 187/2012 Sb.

Na základě určených rizikových vah byl stanoven kapitálový požadavek dle jednotlivých typů poskytovaných úvěrů. Tabulka č. 20 znázorňuje hodnoty kapitálového požadavku vyčísleného k úvěrům poskytnutým podnikatelům a tabulka č. 21 znázorňuje hodnoty kapitálového požadavku k úvěrům poskytnutým fyzickým osobám.

Tabulka č. 20: Kapitálový požadavek k poskytnutým podnikatelským úvěrům

	Ostatní	V selhání
Investiční	3 214 579 713 Kč	174 340 961 Kč
Provozní	1 394 457 910 Kč	60 179 656 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

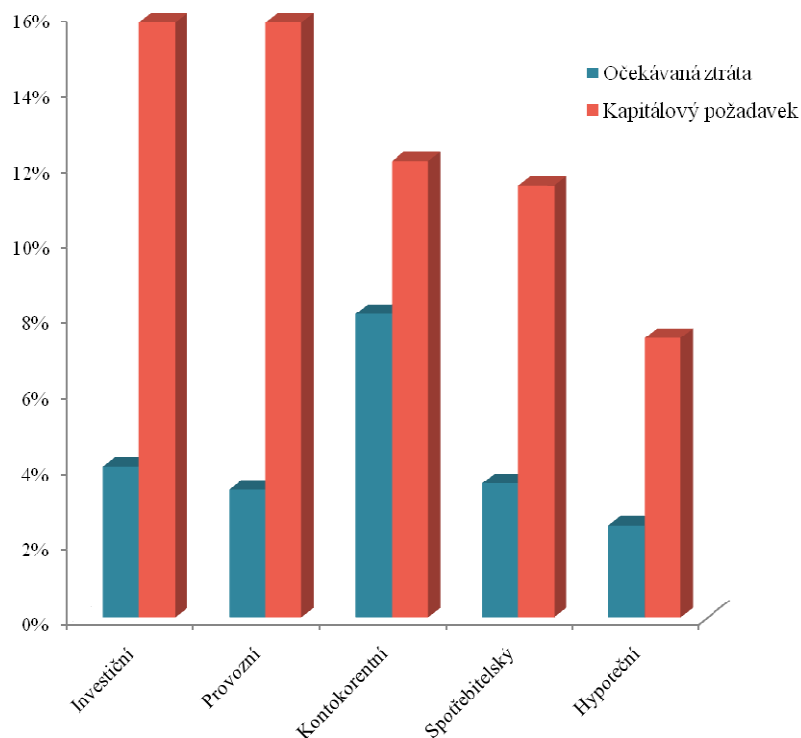
Tabulka č. 21: Kapitálový požadavek k poskytnutým úvěrům pro FO

	V selhání	Obytné	Nebytové	Ostatní
Kontokorentní	15 099 001 Kč	1 231 676 Kč	3 573 514 Kč	61 913 488 Kč
Spotřebitelský	8 661 663 Kč	19 735 Kč	355 270 Kč	116 367 360 Kč
Hypoteční	143 330 259 Kč	559 589 050 Kč	132 991 160 Kč	537 316 421 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Kapitálový požadavek stanovený dle přístupu STA je vyčíslen v celkovém objemu 6.424.006.837 Kč, což tvoří 12,6 % z celkové expozice. V porovnání s kapitálovou přiměřenosti, ve výši 15,79 %, je kapitálový požadavek snížen díky rizikovým vahám, které STA přístup uplatňuje. Regulační kapitál je však v porovnání s očekávanou ztrátou ve výrazně vyšším objemu (viz graf č. 9).

Graf č. 9: Kapitálový požadavek v porovnání s očekávanou ztrátou

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.1 Zhodnocení výsledků plynoucí ze stanovení kapitálového požadavku

Vypočtený kapitálový požadavek dle přístupu STA poukazuje na to, kolik regulatorního kapitálu musí banka držet. Pro vybranou banku by bylo příznivé objem tohoto kapitálu neustále snižovat. Jednou z možností pro snižování regulatorního kapitálu je snažit se o snížení kapitálové přiměřenosti, tedy snažit se snižovat úvěrové riziko a působit na trhu jako finanční instituce s minimální rizikovostí pro bankovní sektor jako celek a tedy mít od regulátora udělenou nižší hodnotu pro limit kapitálové přiměřenosti. Druhou možností pro snížení objemu regulatorního kapitálu je zavedení IRB přístupu.

Kapitálový požadavek stanovený za pomoci IRB přístupu je vyčíslen v menším objemu než kapitálový požadavek stanovený za pomoci STA přístupu. Proto, aby vybraná

banka mohla využívat IRB přístup a za pomoci tohoto přístupu snížit objem regulatorního kapitálu musí splnit požadavky a předpoklady pro IRB stanovené regulátorem.

Vybraná banka se v současnosti, nespĺňuje požadavek, který se týká odhadu LGD. Vybraná banka v současnosti nemá dostatek podkladů pro stanovení explicitní škály LGD. Jak již bylo řečeno banka musí odhady LGD přebírat od bankovní skupiny, jelikož počty uzavřených defaultních případů dle jednotlivých typů zajištění nejsou dostatečně vysoké, aby bylo možno statisticky průkazně tyto údaje zpracovat. Tento fakt je způsoben krátkým působením na českém bankovním trhu a také z důvodu toho, že vybraná banka neměla zavedený systém, který by napomohl efektivně shromažďovat a ukládat všechny relevantní data, které poskytují účinnou podporu k efektivnímu řízení a kvantifikaci úvěrového rizika. V současnosti vybraná banka s tímto problémem pracuje a snaží se shromáždit dostatek relevantních dat pro stanovení vlastních odhadů LGD a následně mohla využívat přístup IRB, který by byl z počátku aplikován na expozice plynoucí z poskytnutí úvěrů pro podnikatele a fyzické osoby.

5 Závěr

Řízením a regulací úvěrového rizika je důležité se zabývat, jelikož úvěrové riziko je největší riziko, se kterým se obchodní banky v tržním prostředí setkávají, a které má rozhodující význam pro úspěch nebo neúspěch bank. Z důvodu současného boje o tržní pozici se obchodní banky také úvěrovému riziku záměrně vystavují z důvodu maximalizace zisku. Jelikož úvěrové riziko představuje možnost největší ztráty je pro obchodní banky klíčové se tímto rizikem zabývat, což znamená řídit ho a kvantifikovat. Obchodní banky však řízení a kvantifikaci úvěrového rizika nemohou provádět pouze na interní úrovni, ale také musí akceptovat požadavky regulátora z důvodů udržení stability celého bankovního sektoru.

Princip řízení a regulace úvěrového rizika byl aplikován na vybranou obchodní banku, která je na českém trhu krátce a v současnosti se snaží probíjet mezi leadry na českém bankovním trhu. Pro vylepšení pozice na bankovním trhu vybraná obchodní banka v současnosti využívá nízké úrokové sazby, tedy nízkou cenu za rizikovost klientů. Jelikož vybraná obchodní banka nedisponuje tak kvalitním portfoliem jako její konkurence, měla by se zaměřit na zkvalitnění služeb tak, aby nemusela konkurovat jen akceptací rizika a nízkou úrokovou sazbou.

V reakci na akceptaci rizika banka musí předvídat očekávanou ztrátu. V současnosti musí vybraná obchodní banka předvídat největší očekávanou ztrátu, plynoucí z investičního úvěru. Expozice plynoucí z investičního úvěru jsou méně diverzifikované (nežli u produktů, které jsou poskytovány fyzickým osobám), proto je nezbytné se očekávanou ztrátou z investičního úvěru zabývat, jelikož by v případě selhání reálně mohlo nastat ohrožení banky. Očekávaná ztráta z investičních úvěrů je pravděpodobně největší z důvodu silné vyjednávací síle podnikatelských subjektů, charakteru produktu (mnohá aktiva jdou z legislativního hlediska platně zastavit, ale dle metodiky vybrané obchodní banky jsou hodnoceny nulou), a nebo také z důvodu neefektivního úvěrového procesu zabývajících se tímto typem produktu. Proto je vybrané obchodní bance doporučeno se především zaměřit na zkvalitnění služeb právě pro podnikatele, omezit jejich vyjednávací sílu na úrokové sazbě, a také se zaměřit na zefektivnění úvěrového procesu, jelikož právě úvěrový proces by měl dostatečně eliminovat úvěrové riziko a snižovat očekávanou ztrátu.

Pro zefektivnění úvěrového procesu byla navržena podrobnější analýza úvěruschopnosti klienta. Podrobnější analýza úvěruschopnosti klienta by znamenala prověření jeho finanční situace prostřednictvím platebního styku. Kontrola platebního styku klienta by mohla vybrané bance pomoci k vysvětlení nesrovnalostí v průběhu úvěrového procesu či předcházení selhání klienta z důvodu neschopnosti splácet úvěrovou angažovanost. Kontrola představuje nejlepší způsob pro odhalení úvěrového rizika, jelikož není reálně ovlivnitelná.

Úvěrový proces ve vybrané obchodní bance by měl dostatečně eliminovat úvěrové riziko, ale v případě nepředvídatelného faktoru, který může vyvolat náhlý default, vznikne neočekávaná ztráta. Proto, aby byla vybraná obchodní banka schopna pokrýt neočekávané ztráty a neohrozila stabilitu banky a bankovního sektoru, je povinna tvořit regulační kapitál. Požadavky na regulační kapitál vybraná obchodní banka stanovuje na základě výpočtu dle standardizovaného přístupu (STA). Tento přístup je považován za základní přístup pro výpočet kapitálového požadavku a na základě tohoto přístupu je výpočet kapitálového požadavku stanoven ve vysokém objemu, který je více než dostačující k udržení stability banky. Z toho plyne, že i přes méně příznivý výhled ziskovosti disponuje vybraná banka dostatečnými kapitálovými rezervami. Pro banku by bylo však příznivější držet nižší objem kapitálu. Z tohoto důvodu by se měla banka zaměřit na zavedení IRB přístupu. Aby ale mohla vybraná banka pro výpočet využívat přístup IRB, musí splňovat požadavky stanovené regulátorem. Vybraná obchodní banka v současnosti tyto požadavky nesplňuje, jelikož se potýká s tím, že nemá dostatek podkladů pro stanovení explicitní škály pro stanovení odhadu LGD, tedy nemůže odhad LGD stanovit sama, jelikož počty uzavřených defaultních případů dle jednotlivých typů zajištění nejsou dostatečně vysoké, aby bylo možno statisticky průkazně tyto údaje zpracovat, a proto musí vybraná obchodní banka přebírat odhady LGD od bankovní skupiny.

Pro celkové vykázání co nejmenšího úvěrového rizika je tedy nezbytné, aby banka své zdroje vkládala do kvalitních aktiv, která v případném selhání přinesou co nejmenší riziko a poskytovala úvěry pouze prověřeným klientům, u kterých je dostatečně velká pravděpodobnost, že dostojí svým závazkům dle smluvních podmínek.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Bibliografie

BABOUČEK, Ivan., 2010. Regulace činnosti bank. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 318 s. Odborná kniha s vědeckou redakcí. ISBN 80-726-5071-8.

DVOŘÁK, Petr., 2001. Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, a.s. ISBN 80-720-1310-6.

ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ., 2011. Základy financí. 1. vyd. Praha: Grada, 304 s. Distanční studijní opora. ISBN 978-80-247-3669-3.

GREUNING, Hennie van a Sonja BRAJOVIC BRATANOVIC., 2000. *Analyzing banking risk: a framework for assessing corporate governance and financial risk management*. Washington, D.C.: World Bank, 289 p. ISBN 08-213-4417-X.

JÍLEK, Josef., 2000. Finanční rizika. 1. vyd. Praha: Grada, 635 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-716-9579-3.

JÍLEK, Josef a Petr TEPLÝ., 2013. Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk. 1. vyd. Praha: Grada, 660 s. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3893-2.

JUROŠKOVÁ, Lenka., 2010. Bankovní regulace a dohled. Ed. 1st. Praha: Oeconomica, 174 pages. Odborná kniha s vědeckou redakcí. ISBN 80-872-8426-7.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta., 2006. Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 339 s. ISBN 80-717-9381-7.

PAVELKA, František., 2001. Úvěrové obchody. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 279 s. ISBN 80-726-5037-8.

PETRJÁNOŠOVÁ, Božena., 2000. *Bankovníctví II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 167 s. ISBN 80-210-2503-4.

POLOUČEK, Stanislav., 2006. Bankovníctví. vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 716 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-717-9462-7.

PRICE WATERHOUSE., 1999. Zásady řízení úvěrů. Přel. V. Navrátil a J. Vedlich. 1.vyd. Praha: Management Přess a.s., 110 s. ISBN 80-859-4391-3.

PRICE WATERHOUSE., 2000. Úvod do řízení úvěrového rizika. Přel V.Navrátil. 1.vyd. Praha: Management Press, a.s., 1994, 315 s. ISBN 80-856-0349-7.

SEKERKA, Bohuslav., 1998. Řízení bankovních rizik. 1.vyd. Praha: ProfessConsulting, s.r.o., 203 s. ISBN 80-852-3556-0.

THE HONG KONG INSTITUTE OF BANKERS., 2012.Credit Risk Management. Solaris South Tower, Singapore: John Wiley, c2012, xii, 447 p. ISBN 978-047-0827-529.

WITZANY, Jiří., 2010. Credit risk management and modeling. Ed. 1st. Praha: Oeconomica, 212 s. Odborná kniha s vědeckou redakcí. ISBN 978-80-245-1682-0.

ZIEGLER, Kamil., 1997. Finanční řízení bank. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 204 s. ISBN 80-726-5078-5.

6.2 Legislativní dokumenty

Opatření České národní banky č. 3 ze dne 30. července 2002: O řízení úvěrového rizika v bankách. In: 2002. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2002/download/v_2002_10_1.pdf

Opatření České národní banky č. 2 ze dne 3. února 2004: K vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky. In: 2004. Dostupné z:

Vyhláška č. 187/2012 Sb.: o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. In: 2012. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vyhlasiky/vyhlasika_187_2012.pdf

Zákon č. 89/2012 Sb.: Občanský zákoník. In: 2012. Dostupné z:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcansky-zakonik/>

6.3 Odborné články

BUČKOVÁ, Veronika., 2010. Úvěrové riziko bank se netýká pouze úvěrů. Finance [online]. [cit. 2015-03-14].

Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/280055-uverove-riziko-bank-se-netyka-pouze-uveru/>

Business Info, 2010. *Centrální registr úvěrů* [online]. 2010 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/centralni-registr-uveru-12801.htm>

Investor Words, 2015. *Credit Scoring* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.investorwords.com/1211/credit_scoring.html

JAKUBÍK, Petr a Jakub SEIDLER., 2009. Odhad očekávané ztráty při selhání. Financial stability report [online]. Praha, Czech Republic: Czech National Bank, [cit. 2015-03-14] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2008-2009/FS_2008-2009_clanek_4.pdf

KADLČÁKOVÁ, Narcisa a Helena SŮVOVÁ., 2002. Regulační a modelový přístup k úvěrovému riziku v bance. Bankovníctví: Měnová politika. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2002/cl_02_020321b.html

LAUŠMANOVÁ, Monika a Petr MYŠKA., 2008. Seminář z aktuárských věd MFF UK: Vybrané poznámky k řízení rizik v bankách. Dostupné z: <http://www.actuaria.cz/upload/MFF%20081107.pdf>

TŮMA, Ondřej., 2013. Registry dlužníků: Máte se čeho bát?. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/financni-poradenstvi/252445-registry-dluzniku-mate-se-ceho-bat>

ROTECKER, Johannes., 2010. Scoring a rating – co nám řeknou o bonitě podniku?. *Daně a právo v praxi* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d6996v9935-scoring-a-rating-co-nam-reknou-o-bonite-podniku/>

Slovník pojmů. Česká národní banka [online], 2015. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/k.html>

Standard and Poor's, 2015. *Credit Ratings Definitions & FAQs* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.standardandpoors.com/ratings/definitions-and-faqs/en/us#def_1

VINTER, Jan., 2006. Úvěrová smlouva: nástrahy a náležitosti. *Měsíc.cz* [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/uverova-smlouva-nastrahy-a-nalezitosti/>